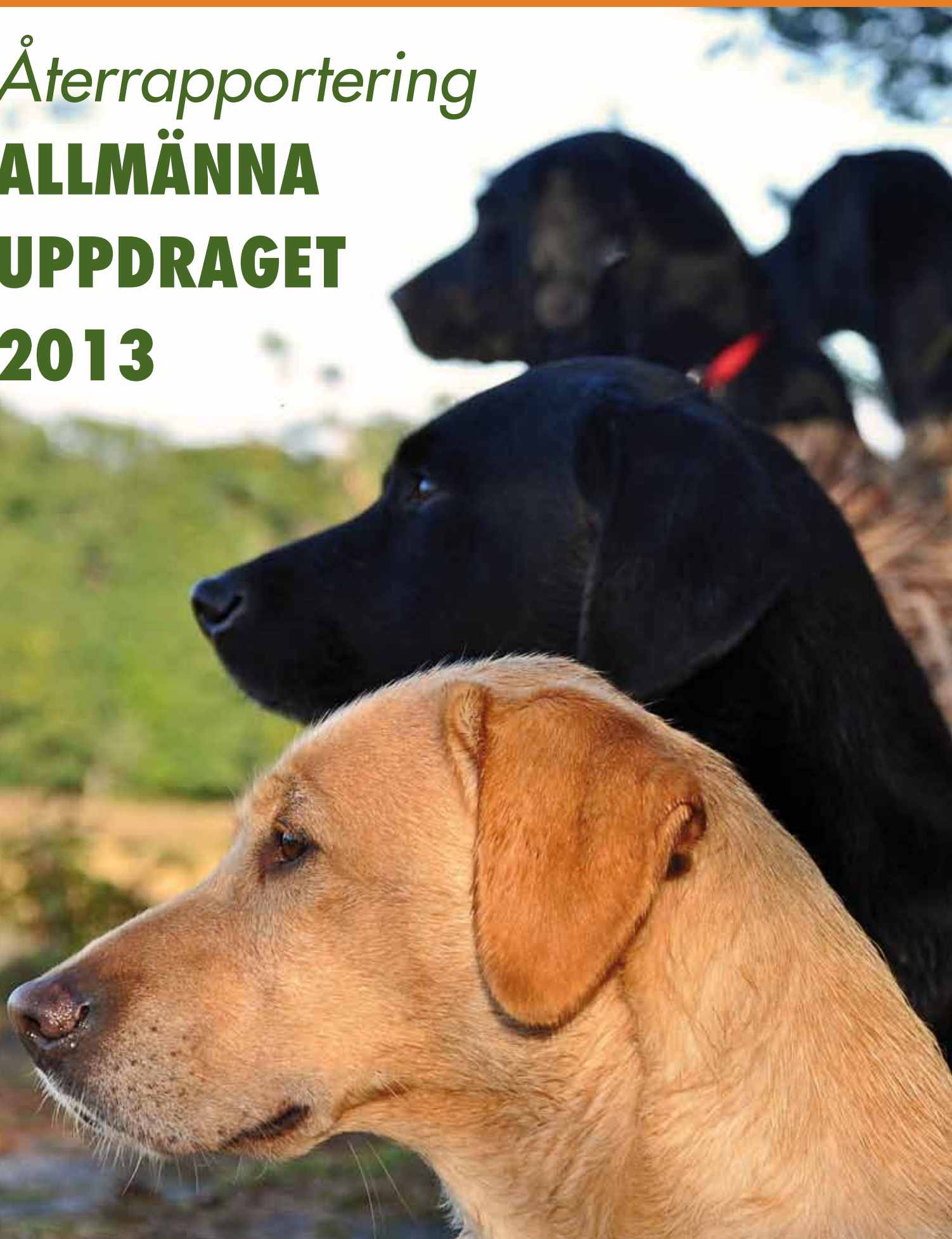

Svenska Jägarförbundet

Återrapportering **ALLMÄNNA UPPDRAGET 2013**

INNEHÅLL

INLEDNING	4
1. Verksamhet	6
Ekonomisk redovisning	11
1.1 Verksamhetsområde övergripande information	12
1.2 Verksamhetsområde praktisk jakt och viltförvaltning	20
1.3 Verksamhetsområde viltövervakning	30
1.4 Verksamhetsområde älgförvaltning	40
1.5 Verksamhetsområde vilt och trafik	42
1.6 Verksamhetsområde yrkesmässig utbildning	45
UNDERSKRIFTER	46

Bilagor

1. Revisionsberättelse
2. Jämställdhetsplan
3. Rapport Viltmatprojektet
4. Slutrapport Mårdhundsprojektet
5. Boken 75 år i allmänhetens tjänst för det vilda
6. Verksamhetsplan 2014
7. Flyttvägsbaserad förvaltning av sädgås
8. Exempel på information från Nationella viltolycksrådet

INLEDNING

75 år i allmänhetens tjänst för det vilda. Under 2013 har vi sammanställt en bok om det övergripande arbetet som gjorts inom allmänna uppdraget under de första 75 åren.

Svenska Jägareförbundet bildades för snart 200 år sedan och är en av de absolut äldsta naturorganisationerna i landet. Den bildades i huvudsak för att skydda då hotade djurarter i landet och främja en god jaktetik.

Jägareförbundet innehar och redovisar här allmänna uppdraget. Uppdraget går tillbaka till 1938 och har sedan dess beslutats av riksdagen även under 1951 och senast år 2000. Innehållet i dagens uppdrag är av riksdag och regering sammanfattat till ett ansvar att leda delar av den praktiska jakten och viltvården. Redan från starten var ett av syftena att med välutbildad personal med spridning över landet föra ut kunskap och förbättra jaktlig samverkan. Det är också kostnader för främst personal och lokaler samt verksamhet som redovisas.

Jägareförbundet är ingen myndighet. Detta faktum framgår i de utredningar som gjorts genom åren, till exempel SOU 1997:91 om Jaktens Villkor, men även i den särskilda precisering av det allmänna uppdraget som regeringens utredare Madeleine Emmervall gjorde 2004. Jägareförbundet har heller inga möjligheter att fatta bindande beslut annat än inom och för den egna organisationen.

Sveriges jägare betalar - också sedan 1938 - in en årlig avgift, den så kallade jaktkortsavgiften. Avgifterna bildar viltvårdsfonden som förvaltas av Kammarkollegiet och det är regeringen som beslutar om hur medlen i fonden ska disponeras. Ur denna fond erhåller Jägareförbundet, men även andra organisationer, medel till verksamhet. Naturvårdsverket får en betydande del av pengarna från fonden, som till största delen används för att stödja relaterad forskning. Tillsammans med utskicket för betalning av jaktkortet för jaktåret 2012/2013 redovisades också hur fondens pengar fördelas. Bidraget till Jägareförbundet har av Statskontoret konstaterats vara ett allmänt verksamhetsbidrag av samma typ som andra frivilligorganisationer erhåller, fast då av skattemedel.

Genom uppdraget har man lyckats koppla ihop en folkrörelse med den statliga viltförvaltningen, som under 75 år framgångsrikt byggts upp på ett sätt som vi ur ett globalt perspektiv kan vara mer än stolta över. Under 2013 har vi också sammanställt en bok om det övergripande arbetet som gjorts inom allmänna uppdraget under de första 75 åren.

SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDETS ORGANISATION

Svenska Jägareförbundets organisation består av 22 till förbundet anslutna länsjaktvårdsföreningar och på lokalplanet av 348 jaktvårdskretsar. Jägareförbundet, länsjaktvårdsföreningarna och jaktvårdskretsarna är självständiga juridiska personer med egen styrelse och årsstämma.

Jägareförbundet hade vid medlemsårets slut, den 30/6 2013, cirka 160 000 medlemmar och man kan räkna med minst 4 000 förtroendevalda på olika poster i organisationen. Jägareförbundet har 108 personer anställda. Jägareförbundet är en stor folkrörelse med medlemmar, förtroendevalda och personal över hela landet.

Jägareförbundets styrelse består av ordföranden, nio ledamöter och en representant för arbetstagarna. Årsstämman utser på sedvanligt sätt revisorer, två ordinarie och två suppleanter, varav en ordinarie och en suppleant ska vara auktoriserad.

MODELL FÖR BERÄKNING AV KOSTNADERNA

I regeringens beslut om precisering av det allmänna uppdraget finns, förutom ett antal generella villkor, angivet att verksamheten ska genomföras och redovisas inom ett antal verksamhetsområden. Till dessa verksamhetsområden finns också kopplat ekonomiska ramar.

Sedan 2005 har Jägareförbundet arbetat för att anpassa och utveckla den tidsredovisning som ligger till grund för beräkningarna av kostnader och intäkter för det allmänna uppdraget. Ekonomisystemet särskiljer intäkter och kostnader för det allmänna uppdraget från förbundets övriga intäkter och kostnader. Vidare specificeras såväl arbetad tid som övriga kostnader per verksamhetsområde och rapporteras löpande i lönesystemet.

1. VERKSAMHET

Det allmänna uppdraget

Leda de delar av jakten och viltvården som framgår av beslut och denna redovisning, i syfte att bidra till att angivna mål samt riksdagens mål för viltvård och viltförvaltning uppfylls.

Generella mål

- Beslutade mål inom verksamhetsområdena för det allmänna uppdraget är uppfyllda.
- Andelen kvinnor ökar såväl i jägarkåren som i ledande positioner på alla nivåer inom Jägareförbundet.
- Viltvården ska bedrivas på ett sådant sätt att den biologiska mångfalden upprätthålls och gynnas.

Generella återrapporteringskrav

Jägareförbundet ska:

- Redovisa en analys av i vilken utsträckning förbundet bidragit till att uppfylla målen för det allmänna uppdraget.
- Redovisa en analys av förbundets arbete med jämställdhet,
- Presentera det allmänna uppdragets ekonomiska redovisning, skild från förbundets övriga ekonomi. Den ekonomiska redovisningen ska specificeras per verksamhetsområde om inget annat anges. En jämförelse ska göras med två föregående år per verksamhetsområde.
- Redovisa hur medlen nyttjats inom varje verksamhetsområde.
- Tillse att den ekonomiska redovisningen är styrkt av revisor.
- Tillse att en kopia av revisionsberättelsen bifogas återrapporteringen av uppdraget.

Särskilt prioriterade områden i beslutet om bidrag ur Viltvårdsfonden för 2013

- Stödja en ny ekosystembaserad förvaltning av älg.
- Stärka den lokalt baserade förvaltningen av vildsvin och hjortar.
- Informera om hantering av kött samt vikten av trikinprovtagning av vildsvin och björnar.
- Verka för en god etik vid all jakt med hund.

Älgförvaltningen

En ny ekosystembaserad adaptiv älgförvaltning inrättades i Sverige år 2012. Det har inneburit stora förändringar för Svenska Jägareförbundets del. Ansvaret för att lokala samråd kommer till stånd vilar

FOTO: DANIEL LIGNÉ

Ett särskilt prioriterat område är att verka för en god etik vid all jakt med hund.

inte längre på förbundet utan på de nyinrättade älgförvaltningsgrupperna. Förbundet ges i stället bland annat ett utökat ansvar för utbildningen av aktiva inom älgskötselområden. Förbundet ska även utgöra en stödjande funktion till älgförvaltningsgrupperna. Inom älgförvaltningsområdet bör förbundet ha möjlighet att lämna förslag till för älgförvaltningsområdet lämpliga förvaltningsstrategier samt bistå älgförvaltningsgrupperna avseende tolkning av genomförd inventering. Verksamhetsområdet förstärks tillfälligt för att omställning till den nya älgförvaltningen ska kunna genomföras på ett ändamålsenligt sätt.

Vildsvin

Regeringen anser att Svenska Jägareförbundet har en naturlig roll i arbetet med att skapa en effektiv samordnad vildsvinsförvaltning, bland annat genom att stärka samverkan mellan i första hand lantbrukare och jägare samt genom att utveckla metoder för att uppskatta täthet av vildsvin.

Bly i ammunition

Livsmedelsverket har under 2012 i samarbete med Statens veterinärmedicinska anstalt och Svenska Jägareförbundet genomfört en studie av blyhalten i älgfärs varvid konstaterades höga halter av bly. Mot bakgrund av den genomförda studien är det av vikt att jägare får kännedom om förbättrade hanteringsmetoder för viltkött och att information om mindre hälsovådlig ammunition finns tillgängligt.

Viltkött

Regeringen anser att Svenska Jägareförbundet är väl lämpat att informera jägare om förbättrade hanteringsmetoder för viltkött och utveckla nya metoder för ändamålet. Förbundet bör också fortsätta arbetet med att finna jaktliga sammanhang där ammunition innehållande bly kan ersättas med annan, mindre hälsovådlig ammunition.

Trikinos

Trikinos hos människa är en mycket allvarlig sjukdom. Den orsakas i Sverige främst av rundmasken *Trichinella spiralis* som kan påträffas i kött från björn och vildsvin. Utöver risken för trikinos är de hygieniska riskerna med kött från dessa arter högre än för annat vilt. Regeringen anser att Svenska Jägareförbundet är väl lämpat att informera om riskerna med kött från vildsvin och björn samt hur tillvaratagandet av sådant kött bäst bör ske. Förbundet bör vidare säkerställa att jägare har lättillgänglig information om förfarandet vid trikinoprovtagning, samt att tillvaratagande av det fällda viltet och trikinundersökning blir en del av förbundets utbildning till viltundersökare.

Stora rovdjur

Mot bakgrund av att Svenska Jägareförbundet har beslutat att tills vidare inte genomföra de av regeringen tilldelade uppdragen avseende varg kommer information och förvaltningsåtgärder avseende varg tills vidare inte vara en del av det allmänna uppdraget. Medel kan därmed inte lämnas i denna del innan arbetet har återupptagits. Beträffande de övriga stora rovdjuren björn, järv, lodjur och kungsörn ska förbundet förmedla kunskap om arterna och myndighetsbeslut avseende jakten efter dessa arter till jägare, markägare och jakträttshavare samt om behov finns, bistå myndigheterna med samordning av jägare vid praktiskt genomförande av skyddsjakt efter stora rovdjur.

VERKSAMHET

Jägareförbundets arbete inom ramen för det allmänna uppdraget under 2013

Jägareförbundet anser att förbundet har genomfört det allmänna uppdraget för 2013 och att måluppfyllelsen är god.

Förbundet konstaterar att en tydlig och väl genomarbetad verksamhetsplan samt en tydlighet i målformuleringarna av det allmänna uppdraget skapat förutsättningar för att göra ett gott arbete och en väl genomarbetad redovisning.

Under verksamhetsåret påverkas förbundet av beslut och händelser i samhället som innebär att löpande omprioriteringar genomförs. Dessa påverkar resultaten i det allmänna uppdragets verksamhetsområden och kan bidra till vissa justeringar inom ramen för beslutet. I redovisningen framgår vilka nödvändiga omprioriteringar som gjorts.

Av alla de specifika återredovisningspunkter som finns i det beslutade uppdraget kan vi konstatera att det är ett vi inte klarat att uppfylla i år. Vid omgörningen av hemsidan missade vi att fånga upp hur många besökare Vilt och Vetande haft under året. Det är självklart åtgärdat för 2014. I gengäld har uppdraget blivit mycket tydligare på den nya hemsidan.

En stor utmaning under året har varit vildsvinsförvaltningen där det finns lokala motsättningar som bromsat samarbetet. Efter flera års arbete med att hitta några lämpliga verktyg för den lokala förvaltningen har vi konstaterat att det inte finns några väl fungerande, även om vi letat internationellt. Vi tar därför initiativ till en "vildsvinsbarometer" där förhoppningsvis den lokala förvaltningen kan få ett bra stöd. Förbundets och jägarnas ansträngningar resulterade också i en nästan fördubblad avskjutning av vildsvin.

Det nya älgförvaltningsystemet fungerar ännu inte överallt. Framför allt i norra Sverige finns en del motsättningar mellan skogsbruk och jägarkår där samförståndslösningar är svåra att nå. Trots detta hoppas vi nu att det verktyg vi tagit fram med Sveaskog och Svensk Naturförvaltning ska bli ett bra stöd i förvaltningen.

Det som särskilt kan lyftas fram är arbetet med viltkött, både vad gäller förbättrade hanteringsmetoder, kunskapsspridning om trikinos, utbildning av vilthanterare, som det gedigna arbetet med att få fram fakta om bly i viltkött. Väl värt att lyfta fram är också arbetet med Vilt och Trafik där det tagits tydliga steg framåt.

Jägareförbundets arbete med jämställdhet

Personalorganisationen har i ett historiskt perspektiv varit klart mansdominerad och Jägareförbundet har sedan länge arbetat aktivt för att skapa en jämnare könsfördelning.

Genomsnittligt antal anställda för 2013 uppgick till 108 personer, 33 kvinnor och 75 män. I bifogade jämställdhetsplan beskrivs de övergripande målen och de kortsiktiga målsättningarna för Jägareförbundets jämställdhetsarbete. Lönerna kartläggs regelbundet och påvisar inga skillnader som kan hänföras till kön.

Vi kan konstatera att vi inte lyckats ta något betydande steg i rätt riktning rörande vårt jämställdhetsarbete under året. Även om det generellt går framåt så går det sakta.

Det pågår en kompetensinventering av all personal i förbundet, som självklart har flera syften, men vi ser det som en möjlighet även i vårt jämställdhetsarbete. Dels för att se på möjligheterna till interna utvecklingsplaner på individnivå men också skapa oss en bild av hur vi prioriterat kunskap fram till nu och om det på något sätt missgynnar kvinnor. Målsättningen är att analysera och skapa förutsättningar för kvinnliga karriärvägar och att senast under fjärde kvartalet 2014 föreslå riktlinjer och fortsatt arbetssätt.

Kvinnor i jakten

Andelen kvinnliga jaktkortslösare var 6 procent den 31 december 2013, vilket motsvarar 17 159 personer. År 1996/1997 var andelen kvinnor i jägarkåren 3,7 procent.

Av Jägareförbundets medlemmar är 8,1 procent kvinnor, vilket motsvarar 12 507 personer. I två av landets länsjaktvårdsföreningar är andelen kvinnliga medlemmar 10,9 och 10,6 procent, vilket är de högsta andelarna kvinnliga medlemmar någonsin.

Jägareförbundet använder andelen kvinnliga jaktkortslösare som jämförelsetal när organisationens mått på jämställdhet utvärderas.

- I förbundsstyrelsen är andelen kvinnliga ledamöter 20 procent.
- I styrelserna för landets 22 länsjaktvårdsföreningar är andelen kvinnliga ledamöter 12,1 procent. År 2001 var andelen 6,1 procent.
- I styrelserna för landets jaktvårdskretsar var andelen kvinnliga ledamöter 8,1 procent. År 2001 var andelen 3 procent.

FOTO: ANJA KJELLSSON

*17 159 kvinnor löste
jaktkort under 2013.
Det är 6 procent av
alla jägare i landet.*

VERKSAMHET

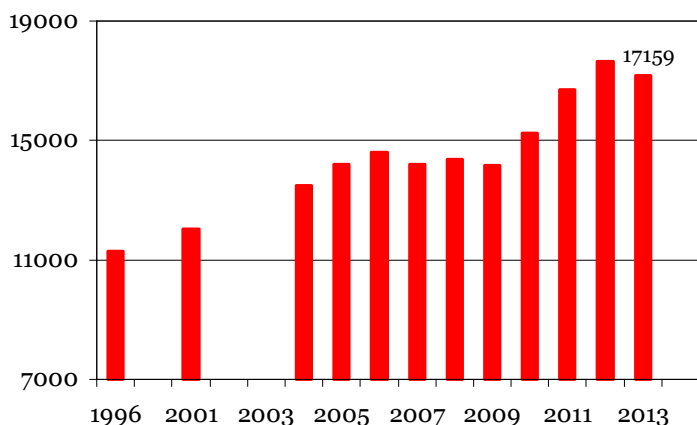

FOTO: JAN STRINDBERG

20,2 procent av provtagarna för Jägarexamen var kvinnor under 2012. Antalet kvinnor som tar jägarexamen varje år är 2 000-2 200 personer. Den trenden har varit stabil de senaste fem åren. Jägarexamenssiffror från 2013 inte är tillgängliga förrän en bit in på 2014.

Svenska Jägareförbundet har fortsatt framgång mot uppsatta mål från verksamhetsplanen och från det allmänna uppdraget när det gäller genusperspektiv inom jakten. Att fler kvinnor jagar eller åtminstone vet vad jakt innebär är viktigt och kommer att bli allt viktigare för jägarkåren och för jaktens position i samhället. Förbundet arbetar bland annat med verktyget JAQT (kvinnliga nätverk) i sitt genusarbete. Syftet är att förmedla vad jakt innebär och nätverken fungerar också som rekryteringsbas av förtroendevalda till förbundets styrelser på olika nivåer.

För att både ta del av och bidra till forskningen och utvecklingen av genusperspektiv i jakten sker kontakter med olika universitet, myndigheter och organisationer: SLU, Stockholms universitet, Umeå Universitet, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Rikspolisstyrelsen, Försvarsmakten, Skogssällskapet samt nordiska och europeiska jägareförbund. Föreläsningar om arbetet med JAQT har genomförts i olika sammanhang. I Jägareförbundets bok "75 år i allmänhetens tjänst för det vilda" finns två kapitel, Människan och jakten och Kvinnor i jakten, som bland annat behandlar genusaspekter.

Kvinnliga jägare ger fortsatt positiv genomslagskraft i både riks- och länsmedia. Ett 40-tal journalister, studenter och forskare har fått fakta och service. Det har varit inslag i *Dagens Nyheter*, *Expressen*, *SVT-Nyheter*, *TV4-Nyheter*, *SVT-Mitt i Naturen*, *SVT-Plus*, *STF-tidningen Turist*, *SR-P4*, *SR-TT*, *SR-P1/Nordengren & Epstein*, *Damernas Värld* och *Forum Svea Skog*.

Diagrammet visar antalet kvinnliga jaktkortslösare enligt Naturvårdsverkets siffror 31 december. Bilden visar en harjakt arrangerad av JAQT Lycksele.

EKONOMISK REDOVISNING

Den ekonomiska redovisningen över det allmänna uppdraget är skild från Jägareförbundets redovisning och uppdelad per verksamhetsområde. Avvikelser kommenteras ytterligare under respektive verksamhetsområde.

Sammanställning av kostnader inom ramen för det allmänna uppdraget

Verksamhets- område	Kostnader 2011	Kostnader 2012	Kostnader 2013	Anvisade medel 2013	Not
Övergripande information	16 908 801	16 553 226	17 311 506	17 500 000	
Information om praktisk jakt och viltförvaltning	17 850 262	16 489 226	18 972 795	19 000 000	
Viltövervakning	5 730 493	4 600 059	6 519 851	5 000 000	1
Älgförvaltning	6 873 443	8 850 033	6 574 719	6 500 000	
Vilt och trafik	2 006 512	2 207 730	3 095 814	2 400 000	2
Yrkesmässig utbildning	1 209 964	1 992 526	1 029 914	700 000	3
Summa	50 579 475	50 692 800	53 504 599	51 100 000	

Not 1. Extra stora insatser rörande bland annat vildsvin skapade extra kostnader.

Not 2. Framtagande av nytt material samt att spårbunden trafik nu ingår skapade extra kostnader under 2013.

Not 3. Extra tid har nedlagts eftersom det genomförts en utredning om framtidens viltmästare.

Intäkter

Utöver anvisade medel på 51 100 000 redovisas intäkter om 2 072 119 kronor inom ramen för det allmänna uppdraget.

1.1 ÖVERGRIPANDE INFORMATION

Mål

- Myndigheter erhåller efterfrågade objektiva yttranden inom ramen för det allmänna uppdraget.
- Allmänheten erhåller objektiv och lättillgänglig information om jakt- och viltvårdsfrågor samt om viltforskning.

Återrapportering

Jägareförbundet ska redovisa:

- Hur många och vilka utlåtanden och yttranden som olika myndigheter efterfrågat under året.
- Hur många utlåtanden och yttranden som har besvarats på förbunds nivå.
- Hur många besök som webbsidan Vilt och Vetande haft.
- Tidsåtgång för den information till allmänheten, som skett inom ramen för det allmänna uppdraget.
- Hur förbundet arbetar för att garantera objektivitet i den information och service som ges.
- Vilken information som tagits fram och till vilka målgrupper.
- Hur förbundets projekt Natur och Jakt har bidragit till ökad integration av invandrare.

Rapporterad tid för information

Jägareförbundets personal har rapporterat totalt 19 882 (21 232) arbetstimmar inom ramen för verksamhetsområdet varav 11 191 (12 665) arbetstimmar under information till allmänheten.

En stor del av rapporterad arbetstid utgörs av kontakter med allmänheten via telefon, e-post och besök på förbundets alla kontor. Personalen har också omfattande kontakter med media runt om i landet och medverkar ofta vid mässor, informationsmöten, seminarier och liknande arrangemang dit allmänheten har tillträde

FOTO: ANJA KJELLSSON

Jägareförbundets personal medverkar ofta vid till exempel mässor och andra arrangemang där allmänheten har tillträde. Bilden är från "Jorden och skogen i skolan".

Objektivitet i information och service

Grundpelaren för Jägareförbundet är att all information grundas på aktuell kunskap och att förmedla denna kunskap objektivt.

Informationen bygger på kunskap, såväl egen, som den förbundet får genom omfattande samarbete och överläggningar med myndigheter, organisationer samt inte minst viltforskningen.

Tydligt är också att förbundets kunskap blir mer och mer efterfrågad då fler myndigheter och organisationer söker samarbete i vilt- och viltvårdsfrågor vilket vi uppfattar som att den information vi förmedlar är objektiv.

Personalens kompetens är hög och utvecklas löpande genom utbildning, intern och extern, och erfarenhetsutbyte. Kontorsorganisationen och arbetet med hemsidor skapar också förutsättningar för en god service och möjlighet att nå ut med lokal information. Ett långsiktigt agerande med vilt och viltvård i centrum har också skapat en rik fauna ur ett europeiskt perspektiv.

Erfarenheterna visar även att det går alldeles utmärkt att förena objektivitet med ett stort engagemang från en förtroendemannaorganisation. Uppstår situationer där förbundets roll och objektivitet kan ifrågasättas väljer förbundet att avböja arbetsuppgifter inom det allmänna uppdraget för att vidmakthålla objektiviteten i arbetet inom ramen för uppdraget.

Jägareförbundets kommunikationsarbete

Efter att årsstämman i juni beslutat om den strategiska målbilden har kommunikationsarbetet i förbundet analyserats. Syftet har varit att förbättra såväl information som kommunikation samt öka öppenhet och snabbhet. Erfarenheter från analysen finns med i arbetet som ska leda till en ökad proaktivitet, större bredd och att fler deltar i informations- och kommunikationsarbetet.

Jägareförbundets tidningar Svensk Jakt och Svensk Jakt Nyheter slogs under 2013 ihop till en tidning. Sammanslagningen gjordes dels av ekonomiska skäl men också av andra orsaker som förändrade läsarvanor och ökad efterfrågan av information och nyheter på hemsidan. Tidningen är fristående och belastar på inget sätt det allmänna uppdraget men är i många fall bärare av information.

FOTO: HANS RING

Erfarenheterna visar att det går utmärkt att förena objektivitet med ett stort engagemang från en förtroendeorganisation.

ÖVERGRIPANDE INFORMATION

Konferenser, seminarier och mässor

Jakt och viltförvaltning inbegriper många olika intressenter i samhället. Därför arrangerar Jägareförbundet möten, seminarier och andra sammankomster där dessa frågor stöts och blöts mellan olika parter. Dessutom deltar vi ofta i andra arrangemang där jaktfrågor berörs.

Förbundet arrangerade ett välbesökt vildsvinsseminarium på Öster Malma där alla berörda parter deltog. Totalt kom 130 personer. Där redogjordes för utbredning, studier av attityder till vildsvin och en sammanfattning av vetenskaplig litteratur kring förvaltning. Seminariets slutsats var att samverkan och samarbete mellan jägare och lantbrukare på lokal nivå är nödvändig för att lyckas med jakten och minska konflikterna. En annan slutsats var att konventionell jakt är lösningen och att jakt måste genomföras över alla marker. Det får inte finnas frizoner. Seminariet slog fast att vildsvinen är en värdefull resurs, men att skadorna på grödor på vissa håll är för stora.

Under Almedalsveckan togs rovdjursfrågan upp vid ett fullsatt seminarium; Människor och rovdjur, kan de förvaltas tillsammans? Bland debattörerna fanns representanter från Viltskadecenter, Umeå universitet, Vargkommittén, Miljödepartementet och de politiska blocken. Jägareförbundet arrangerar också med Sveriges Vildnad ett årligt seminarium på Skansen, i år handlade även det om "En ny svensk rovdjursförvaltning". Cirka 150 personer deltog.

Viltmat är en viktig fråga som berör i stort sett hela samhället. Bland annat hölls ett stort pressmöte i Stockholm på Konstakademien tillsammans med Stockholms länsförening. Där fick ett 30-tal representanter från matmedia provsmaka kända kockars tillagning av viltkött och fick med sig en viltmatkarta över var i Stockholm det serveras viltkött under hösten.

Förbundet ingår dessutom i andra nätverk; Rovdjurscentret de 5 stora, Skogen i Skolan (som drivs av Föreningen Skogen), Naturens år och Uteåret som Naturvårdsverket hanterar, KSLA (Kungl. Skogs- och vetenskapsakademien), Nationella Viltolycksrådet, Tankesmedja för Friluftsliv, med flera.

Självklart finns även förbundet med på mässorna Elmia Game Fair, Elmia Wood, Bosjöklosters jaktmässa, Fävikens jaktmässa, Jokkmokks marknad samt många andra mindre jaktmässor. Även på en rad älgförvaltningsmöten, vargsymposium, vilthistoriskt nätverk och viltförvaltningsdagar finns Jägareförbundet med och ger information, förklarar såväl om jakt som om djur och natur.

Jägareförbundet har bland annat varit arrangör eller medarrangör för följande konferenser och möten:

- Nordic workshop on Flyway Management of Tagia Bean Goose populations. Förvaltande myndigheter, intresseorganisationer, forskare. 20 personer.
- Avstämning länsansvariga jägare. Nationella viltolycksrådet. 27 personer.
- Nationella rovdjursrådet. 15 personer.
- Regionala sektorsrådet (SVS). 50 personer.
- Internationell konferens om mårddhund. 110 personer.
- FACE "Wildlife monitoring". Europeiska jägarorganisationer. 10 personer.

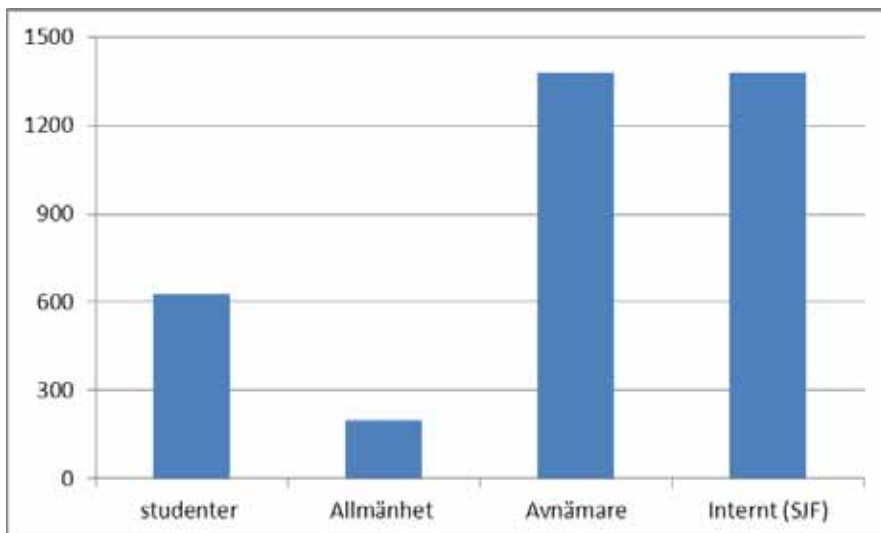
Yttranden och utlåtanden

På förbunds nivå har Jägarförbundet noterat 132 inkomna remisser. Av dessa remisser utgör 113 stycken av förfrågningar rörande vapenärenden som översänts från Polismyndigheterna runt om i landet. Utöver dessa remisser tillkommer ett mycket stort antal yttranden och utlåtanden som behandlats av personal och länsjaktvårdsföreningar. Länsstyrelserna översänder flest remisser i frågor som rör exempelvis skötselplaner för älg och kronhjort, tillstånd av varierande slag samt frågor rörande skötselplaner vid bildande av naturreservat. Bland övriga instanser som översänt remisser till länsjaktvårdsföreningarna finns bland annat regionala myndigheter och kommuner.

Remiss från	Angående	Not
Naturvårdsverket	Nationella förvaltningsplaner för stora rovdjur	Besvarad 2013-01-07
Miljödepartementet	EU 7:e miljöhandlingsprogram	Besvarad 2013-02-20
Statens Jordbruksverk	Förslag till ändring av SJVF:s föreskrifter om direktstöd	Besvarad 2013-03-27
Naturvårdsverket	Föreskrifter om typgodkännande av fångstredskap	Besvarad 2013-04-17
Miljödepartementet	Biologisk mångfald – instrument och omfattning	Besvarad 2013-05-06
Miljödepartementet	Information om ekosystemtjänster	Besvarad 2013-05-06
Miljödepartementet	Grön infrastruktur	Besvarad 2013-05-06
Skogsstyrelsen	Ändring av allmänna råd till MB 7-11 och FOM	Besvarad 2013-05-08
Skogsstyrelsen	Översyn av föreskrifter och allmänna råd för 30 § SVL	Besvarad 2013-05-31
Skogsstyrelsen	Målbilder för god miljöhänsyn	Besvarad 2013-05-31
Justitiedepartementet	Skärpningar i vapenlagstiftningen	Besvarad 2013-06-28
Justitiedepartementet	Den nya polisorganisationen	Besvarad 2013-08-27
Jordbruksverket	Redovisning av uppdraget att övervaka effekterna av upplåtelsesystemet för småviltsjakt på statens mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen	Besvarad 2013-09-05
Justitiedepartementet	Forumregel i vapenlagen	Besvarad 2013-09-24
Försvarsdepartementet	Angående EU-förordningen om sprängämnesprekursorer	Besvarad 2013-10-14
Landsbygdsdepartementet	Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdrag om licensjakt på säl	Besvarad 2013-11-08
Miljödepartementet	Den nationella implementeringen av Århuskonventionen	Besvarad 2013-11-25
Naturvårdsverket	Nationell förvaltningsplan för skarv	Besvarad 2013-11-30
Naturvårdsverket	Ängsö nationalpark	Besvarad 2013-12-130
Polismyndigheterna	113 remisser angående vapenärenden	Löpande 2013

ÖVERGRIPANDE INFORMATION

Nationella informationsinsatser

Här redovisas förbundets nationella kunskapsbärande verksamheter under 2013, uppdelat efter målgrupp och funktion. Figuren visar det ungefärliga antalet åhörare eller deltagare för respektive kategori. De fyra staplarna visar antal åhörare vid föreläsningar.

Studenter innebär åhörare från utbildning vid högskola eller universitet, medan Allmänhet syftar på en övning öppen för allmänheten. Ofta kommer dock åhörarna att huvudsakligen utgöras av jägare, mark-ägare och brukare i någon form. Avnämare beskriver tillfällen där främst yrkesverksamma inom jakt, vilt- eller naturförvaltning varit åhörare. Hit räknas även verksamma inom jord- och skogsbruk. Internt innebär föreläsningar för en målgrupp verksam inom Jägarförbundet.

Till detta ska läggas deltagande vid cirka 50 avnämarmöten, expertpaneler eller konferenser, med sammanlagt ytterligare drygt 1 200 deltagare.

Arbetsgrupper

Nationella tjänstemän deltar regelbundet i arbetsgrupper, referensgrupper och expertpaneler nationellt och internationellt. Funktioner som under 2013 bemannats omfattar bland annat (se lista).

Arbetsgrupper

- IUCN Nationalkommitte
- Programråd NAPTEK
- Wetlands International
- Referensgrupp CAP 2014-2020
- IUCN Goose Specialist Group
- Referensgrupp Mångfald på slätten
- Fågeldirektivets nationella rapporteringsgrupp
- Dialogprojekt Miljöhänsyn i skogsbruket
- NOWAC (Nordic Waterbirds In A Changing world)
- Centrala skogsskyddskommittén
- Ringmärkarnämnden
- Nationella skogliga sektorsrådet
- Våtmarksfondens forskningsgrupp
- Referensgruppen för länsstyrelsernas IT-portal älgdata
- FACE bird expert meetings
- Future Forests (Future silviculture)
- FACE Agri landuse expert group
- Future Forests (Balancing conflicting demands)
- FACE Lead in ammunition expert group
- FACE Large Carnivore Working Group
- Commission Dialogue on Large Carnivores
- FORMAs råd för avnämare
- Viltförvaltningsrådet
- Nationella viltolycksrådet
- SKK jakthundsmöten

Integration

Svenska Jägareförbundets arbete med integrationsfrågor fortsätter att utvecklas. Under 2013 har organisationen ökat satsningarna på utlandsfödda ungdomar. Hittills har projektet, som numera heter "Nya svenskar i naturen", genomfört aktiviteter och informationsdagar med cirka 600 nyanlända ungdomar med fokus på den svenska naturen, jakt och viltvård. Genom friluftsdagarna har ungdomarna, som är mellan 15 och 19 år, fått chansen att prova på fiske, skytte, hundapportering och att bygga fågelholkar, med mera.

Deltagarna kommer från en rad olika länder, bland annat Ryssland, Thailand, Somalia, Belgien, USA, Kenya, Syrien, Afghanistan och Irak. Dagarna som genomförs i samband med språkintröskning på gymnasiet har lyckats att attrahera både tjejer och killar. Av dem som deltagit uppger cirka 80 procent att de är intresserade av att lära sig mer om den svenska naturen och friluftaktiviteter. Man har även märkt en successiv förbättring i kunskap för varje grupp, vilket kan förklaras av att det sker en kunskapsöverföring mellan grupperna. Detta är mycket positivt och visar att det finns en kaskadeffekt när det gäller informationen.

Under hösten har förbundet genomfört sex dagar i Lund, Nyköping (Öster Malma), Borlänge och Sollefteå. Satsningen har uppmärksamats i media, till exempel Civilekonomerna, SVT (Landet runt) och Sveriges Radio (International). Deltagande skolor har inspirerats att införa dessa frågor i sina egna program och har till och med tagit initiativet att genomföra egna friluftaktiviteter. Integrationsarbetet har även möjliggjort samarbete med andra projekt och organisationer.

Under året har förbundet deltagit i en förstudie med flera andra friluftorganisationer. Syftet med studien var att inventera vad som har gjorts inom integrationsområdet: tillgängligt material, goda exempel, etc. Filmmaterial som är avsett att informera och inspirera har producerats och har varit ett mycket uppskattat bidrag.

Under 2014 ska verksamheten fokusera på att utöka sina insatser ytterligare för att integrera förtroendevalda och nya svenskar i vuxen ålder. Tillsammans med Studieförbundet, Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen i Västerbotten, Skogen i Skolan, Borlänge kommun, med flera ska förbundet fortsätta arbetet för att hitta flera samverkansfördelar och projekt inom integrationsområdet.

Medlemsorganisationen har nu tagit till sig arbetet och både länsföreningar och kretsar runt om i landet har anordnat aktiviteter speciellt riktad till nya svenskar.

FOTO: TAMISHA KINDBERG

Integrationsprojektet "Nya svenskar i naturen" har genomfört aktiviteter med cirka 600 ungdomar. Här bygger man fågelholkar under en dag på Öster Malma.

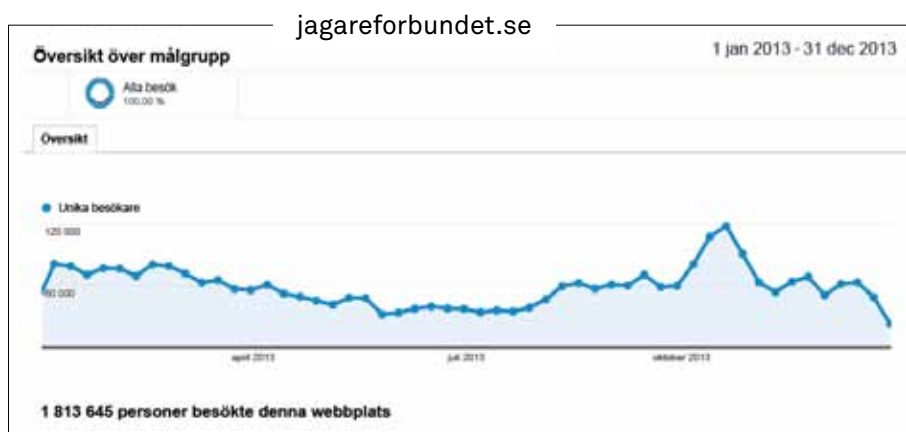

ÖVERGRIPANDE INFORMATION

Hemsidan

Hemsidan är en av Jägareförbundets absolut viktigaste kanaler för att kommunicera och interagera med allmänhet och jägare. Innehållet på förbundets webbplats centrala del består av information om Jägareförbundet, personal, jakt, regler, regeringens allmänna uppdrag, nyheter, vilt, jägare och natur. Länsjaktvårdsföreningar och jaktvårdskretsar har också egna hemsidor främst med information om den lokala verksamheten.

Under 2013 har en ny webblösning utvecklats för att utveckla interaktiviteten med besökarna, det vill säga jägare och övrig allmänhet och för att ytterligare tydliggöra arbetet inom det allmänna uppdraget. Vidare har tidningen Svensk Jakt övergått till egen domän Besöksfrekvensen, räknat i antalet unika besökare, var 1 813 645 under 2013. Sedan 2011 finns också webbplatsen Viltmat.nu där fokus ligger på resursen viltmat i olika former. Under året har sajten ökat till 167 651 unika besökare.

ÖVERGRIPANDE INFORMATION

Vilt & Vetande

Under året har Vilt & Vetandes hemsida gjorts om i linje med den nya hemsida som lanserades för Jägareförbundet. Vidare har artpresentationer för alfågel och vitkindad gås tillkommit. Flera artpresentationer har också utvecklats och uppdaterats under året. Under året har besöksstatistik för Vilt & Vetande på grund av förändringen på hela hemsidan inte insamlats, varför vi inte kan redovisa någon komplett sådan.

Vilt & Vetande nås av ett otal frågor via mail och telefon samt vid möten ute i landet. Intresserad allmänhet är den vanligaste frågeställaren, men även myndighetspersoner och journalister nyttjar Vilt & Vetande.

Viltappen

Den av Svenska Jägareförbundet framtagna Viltappen syftar i första hand till att vara ett bra stöd vid fältbestämning av vilda däggdjur och fåglar. Målgruppen är den bredast möjliga, både vad gäller användarnas ålder och bakgrund. Viltappens stora spridning gör att Jägareförbundet fortsatt bedömer den som ett värdefullt komplement inom området Vilt och Vetande för att höja allmänhetens kunskap om och intresse för naturen.

Användningen av Viltappen var omfattande även andra året efter lansering. Under 2013 installerades den till över 30 000 enheter, och behöll sin höga rankning och sitt höga betyg på Apple och Googles marknader för appar.

Under året har Viltappen haft över 550 000 besök varav 260 000 unika besök. Vid utgången av 2013 hade den installerats till över 110 000 enheter sedan lanseringen två år tidigare.

Under året genomfördes en uppgradering med en avdelning om spillning och speciella anpassningar för surfplattor. Dessutom gjordes appen fri från annonser och innehållet kompletterades med nya bilder och textavsnitt.

FOTO: KENNETH JOHANSSON

Vitkindad gås (bilden) och alfågel är två nya artpresentationer på Vilt & Vetande. Nu finns över 60 arter på hemsidan.

1.2 PRAKTISK JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

Mål

- Kunskapen i praktisk jakt, viltvård och det jaktbara viltets utveckling är god bland markägare, jakträttshavare och jägare.
- Myndigheter, markägare, jakträttshavare och jägare erhåller objektiv information och god service i frågor som rör praktisk jakt, viltvård och det jaktbara viltets utveckling.
- Medverka till korrekt informationsspridning av myndighetsbeslut om stora rovdjur.
- Information av hög kvalitet tillhandahålls om praktisk jakt och viltvård vid skyddsjakt och andra skadeförebyggande åtgärder.
- Jaktsäkerheten är hög.
- Antalet skadskjutningar är få.
- All ammunition är blyfri så långt det är möjligt.
- Den negativa påverkan på hälsa och miljö från användningen av blyammunition är försumbar.

Återrapportering

Jägareförbundet ska redovisa:

- Hur många och vilka kurser, temadagar och liknande som förbundet anordnat.
- Antalet deltagare vid dessa kurser och temadagar.
- Vilket utbildningsmaterial förbundet tillhandahållit.
- Tidsåtgång för rådgivning i praktisk jakt och förvaltningsfrågor.
- Tidsåtgång för arbete med upplysning till myndigheter, markägare, och jägare i markanvändnings- och miljöfrågor relaterade till viltvård och jakt.
- Antalet avgivna yttranden till myndigheter i frågor om skyddsjakt.
- Var i landet skyddsjakt bedrivs i störst omfattning samt vilka arter som främst är föremål för jakten.
- En kort analys av hur skadebilden har förändras över tiden.
- Hur förbundet har arbetat med förvaltningsfrågor avseende vildsvin.
- Vilket arbete som företagits vad avser främmande viltarter inom ramen för detta uppdrag.
- I vilken utsträckning förbundet har bistått förvaltande myndigheter med samordning av jägare vid skyddsjakt efter stora rovdjur och vilka informationsinsatser om myndighetsbeslut avseende stora rovdjur som har genomförts under året.
- Hur förbundet har arbetat för att motverka illegal jakt.
- Hur förbundet har verkat för att informera om tillvaratagandet av kött från vildsvin och björn samt om vikten av trikinprovtagning vid tillvaratagande av dessa djur.

FOTO: KENNETH JOHANSSON

God kunskap bland markägare, jakträttshavare och jägare i bland annat viltvård är ett av målen inom verksamhetsområde Praktisk jakt och viltförvaltning.

- Hur förbundet har informerat om förvaltningen av dov- och kronhjortsstammarna.
- Hur förbundet verkat för att minska antalet skadskjutningar generellt samt specifikt på björn och varg.
- Vilka åtgärder såsom utbildningar och informationsinsatser som förbundet vidtagit i syfte att minska användandet av blyammunition till förmån för blyfria alternativ, minska den negativa miljöpåverkan från användningen av blyammunition och att lämpliga miljöåtgärder vidtas vid skjutbanor inklusive hur blykontaminerat avfall omhändertas.

Kurser och temadagar

Totalt rapporteras att 2 937 genomgått utbildning under ledning av personal. Utöver dessa utbildas ett ökande antal personer av arveroderade instruktörer och för året finns exempelvis 832 utbildade viltundersökare som i huvudsak utbildats genom förtroendemannaledets försorg.

Rapporterade kurser	Antal deltagare
Björnjaktsutbildning	57
Björneftersök, specialistutbildning	9
Jaktledarutbildning	638
Fotsnara för räv	49
Ledarutbildning skytte	289
Instruktörsutbildning viltundersökare	45
Säl och säljakt	85
Ripsnara	93
Tillvaratagande av vilt	154
Varg, arten och jaktlig organisation	35
Tema Vildsvin	466
Tema hjort	60
Tema viltvårdsområden	110
Utbildningsjakt vildsvin	270
Viltvård och viltåker	97
Övriga utbildningar	440
Viltundersökare	832

FOTO: CHRISTER ZAKRISSON

Jägarförbundet har ett stort utbud av kurser. Under 2013 gick till exempel 85 personer kursen Säl och säljakt.

PRAKTISK JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

Utbildningsmaterial

Utbildningsfilmen "Den vilda maten - Tillvaratagande av klövvilt" kom ut under hösten och är den första i en liten serie filmer som syftar till att vara ett stöd till folkbildningen för att förbättra metodik, hygien och livsmedelssäkerhet vid tillvaratagande av vårt klövvilt. Under innevarande år produceras nästa film i serien.

Det omfattande kursmaterialet till viltundersökarutbildningen har uppdaterats i samverkan med Statens veterinärmedicinska anstalt och finns för närvarande hos Livsmedelsverket för godkännande.

Information om kött och trikinprovtagning

Informationen om trikinprovtagning sprids löpande genom ett flertal kanaler, till exempel via utbildningar och mässor. På hemsidan och viltmat.nu lämnas information om riskerna samt hur och var trikinprover hanteras. En kortare film med handfast information finns också på båda hemsidorna, på förbundets sida tog 5 578 enskilda personer del av filmens budskap.

Etik vid jakt med hund

Förbundet har under året, i samband med Elmia Game Fair, samlat alla jakthundklubbar till ett seminarium om etik. Förbundet har också besökt en handfull jakthundklubbar för mer specifika etikdiskussioner. Tillsammans med SKK har också ett flertal jaktprovsregler setts över mot bakgrund av etik.

Satsningarna på hägntestverksamheten för såväl björn- som vildsvinshundar har under året gett frukt och rekordmånga hundar (cirka 1 000 stycken) har genomfört test. Mångdubbelt fler har genomfört någon form av träning.

Samarbetet med Skandinaviska Björnprojektet och Skandulv för att träna eftersökshundar för björn och varg har fortgått och för närvarande finns cirka 25 ekipage i träning.

Etik vid jakt på stora rovdjur med hund har stått i särskilt fokus under hösten och förbundet har kommunicerat via såväl hemsidor som seminarier och tidningar hur man lämpligen bör använda hundar vid dessa jaktformer.

Utbildningsfilmen
Den vilda maten.

Rådgivning i praktisk jakt och förvaltningsfrågor

Personalen rapporterar 13 586 (12 642) timmars arbete med rådgivning i praktisk jakt och förvaltning av viltarter.

Miljöfrågor och markanvändning

Under rubriken upplysning till myndigheter, markägare och jägare i frågor rörande markanvändnings- och miljöfrågor relaterade till jakt och viltvård rapporteras en arbetsinsats över 4 396 (3 591) arbetstimmar.

Skydds jakt

Förbundet samverkar med myndigheter och organisationer vad gäller skydds jakt och skadeförebyggande åtgärder, exempelvis Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, LRF, Viltförvaltningsdelegationer, Polismyndigheterna och Viltskadecenter.

Skydds jakt är i dag ett tämligen vitt begrepp som omfattar olika åtgärder för att förhindra skador främst inom jordbruk, djurhållning, skogsbruk, vägtrafiken och på fastigheter.

Insatserna berör en mängd olika arter i en rad olika situationer. Det kan gälla grävling under ett bostadshus, gäss på badstränder eller i jordbruksgrödor, älg och rådjur i villabebyggelse, olämpliga bäverfördämningar, kronhjorts- och älgskador på skog eller vildsvinsskador i jordbruk och anläggningar. Rådgivningen kan gälla enskilda skydds jaksbeslut eller allmänna skydds jaksbestämmelser. Oftast är rådgivningen också förknippad med råd om hur skador kan förebyggas.

Skydds jaktens omfattning och aktuella arter

Under 2013 har förbundet totalt besvarat 107 remisser om skydds jakt från länsstyrelser. Samtliga länsföreningar har varit delaktiga i remisshanteringen angående skydds jakt på säl och skydds jakt i samband med remiss angående förvaltningsplan för skarv från Naturvårdsverket. Generellt hör länsstyrelserna allt oftare älgförvaltningsgrupperna i skydds jaksärenden som rör klövvilt istället för länsföreningarna.

Under 2013 har förbundet inlett arbetet med att tillsammans med länsstyrelser och viltförvaltningsdelegationer arbeta fram policys för skydds jakt.

I dagsläget har cirka tio län någon form av policy för skydds jakt. Generellt gäller de flesta av dessa synen på skydds jakt efter stora rovdjur. Flera län har också inlett arbetet med policys för hantering av skydds jakt efter gäss, skarv och bäver. Denna typ av policys skapar en förutsägbarhet för den sökande samt minskar ärende- och remisshantering.

I norra Sverige är det främst de stora rovdjuren som skydds jagas under renkalvningsperioden. I övrigt skydds jagas säl samt i enstaka fall bäver och älg. Generellt bedrivs skydds jakt på fågel i liten omfattning i denna del av landet.

FOTO: MALOU KJELLSSON

Skydds jakt är ett tämligen vitt begrepp som omfattar olika åtgärder och flera arter. Insatserna kan till exempel gälla olämpliga bäverfördämningar.

PRAKTISK JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

I mellersta delen av landet rör ungefär hälften av skyddsjaktsärendena fågel och den andra halvan däggdjur. Bland fåglarna är det primärt gäss och skarv som skyddsjagas. Bland däggdjuren är det främst bäver samt dovhjort som skyddsjagas. Enstaka fall av skyddsjakt på lo, vildsvin och rådjur förekommer.

Skyddsjaktsärendena i södra Sverige berör främst kråkfågel och vitkindade gäss när det gäller fågel. Bland däggdjuren är det framförallt kronhjort som är föremål för skyddsjakt. Sedan det blev tillåtet att skyddsjaga grågås och kanadagås som uppträder vid fält med oskördad gröda från 1 juli-30 juni har möjligheten att skydda grödorna underlättats. Antalet skyddsjaktsansökningar har sjunkit markant sedan de nya reglerna trädde i kraft.

I hela landet men främst i södra och mellersta delen av landet bedrivs en omfattande skyddsjakt i större tätorter av kommunala skyddsjägare. Det finns idag ingen klar bild över omfattningen av "skyddsjakt på enskilda initiativ". Omfattningen samt formerna för denna jakt sammanställs i dagsläget inte av någon, vilket skulle vara önskvärt för att fånga skadebildens utveckling och omfattning.

Skyddsjakt, skadebild

Skadebilden, uttryckt som antalet skyddsjaktsärenden, har varit relativt konstant sedan 2010. Generellt minskar skadorna av gäss, trots stabila eller ökande populationer, medan skadorna av stora rovdjur ökar. I norr ökar främst skadorna av järv.

Skadebilden för säl är stadigt ökande över landet vilket gäller alla tre sälarterna. Skyddsjakt bedrivs på gråsäl och knubbsäl men i Bottenviken är det vikaren som gör störst skada och den får för tillfället inte ges skyddsjakt på.

I samband med att bävern etablerar sig i mer tätbebyggda områden ökar skadorna på olika former av infrastruktur som banvallar, vägbanker och vägtrummor. I syd- och Mellansverige bedöms vildsvinskadorna ha minskat under 2013 medan skadorna av kronvilt ökat.

FOTO: NIKLAS LILJEBÄCK

Skadebilden för säl är stadigt ökande över landet vilket gäller alla tre sälarterna. Bilden visar gråsäl.

Främmande arter

Utanför uppdraget, som ett speciellt projekt, ligger arbetet med att förhindra mårhundens etablering i landet. Det treåriga projekt som bedrivits med EU-medel avslutades den sista augusti 2013 och har sedan övergått till ett särskilt projekt med stöd från Naturvårdsverket. Det gemensamma arbetet med våra grannländer fortsätter och en gemensam statssekreterarförklaring är skriven för att uppmärksamma behovet av det fortsatta arbetet. Slutrapporten för EU-projektet bifogas som bilaga.

Övrig personals arbete har till största delen rört information runt mårhundens etablering i landet. Det treåriga projekt som bedrivits med EU-medel avslutades den sista augusti 2013 och har sedan övergått till ett särskilt projekt med stöd från Naturvårdsverket. Det gemensamma arbetet med våra grannländer fortsätter och en gemensam statssekreterarförklaring är skriven för att uppmärksamma behovet av det fortsatta arbetet. Slutrapporten för EU-projektet bifogas som bilaga.

Med stöd av anställda i mårhundeprojektet fångades och avlivades en tvättbjörn i trakten av Västervik under sommaren. Vid obduktion konstaterades att hon tidigare fött ungar. För att säkerställa att det endast var en individ bedrevs intensiv övervakning i området även ett tag efter att denna individ fångats. Bedömningen är att det rör sig om ett illegalt hållet djur som smitit eller släppts ut.

FOTO: MÅRDHUNDPROJEKTET

Svenska Jägarförbundets arbete med främmande arter omfattar för närvarande framför allt mårhundens.

PRAKTISK JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

Arbete med förvaltningsfrågor avseende vildsvin

Förbundet har hållit 33 informationskvällar och där mött 1 592 personer. Till det kommer 12 stycken endagskurser i förvaltning och praktisk jakt med totalt 139 deltagare.

Vid förbundets anläggning i Agusa, Skåne, har åtta vildsvinsutbildningar genomförts med totalt 150 deltagare. Cirka 850 personer har gjort studiebesök och ytterligare 150 personer har informerats om verksamheten.

Resultat från en kartläggning av jägares och markägares attityder till vildsvin har presenterats vid cirka 15 tillfällen, bland annat vid IUGB:s internationella forskarkonferens i Bryssel, vid ett seminarium på Rosenbad, för den nu pågående jaktlagsutredningen samt vid flera högskolor.

Förbundet deltar i ett Leader-projekt rörande vildsvinsförvaltning i Halland och Temaår Vildsvin i Kronoberg.

Under augusti månad genomfördes ett seminarium om vildsvin på Öster Malma, med cirka 110 deltagare. Avskjutning, attityder och europeiska erfarenheter av vildsvinsförvaltning presenterades och analyserades. Seminariet rönste även stor uppmärksamhet i media, med ett flertal TV- och radioinslag.

Information om förvaltning av dov- och kronhjort

Stammarna av dov- och kronhjort ökar såväl utbredningsmässigt som numerärt. I en nyligen genomförd enkätundersökning uppgav 8.6 % av jaktkortslösarna i Götaland, 12.6 % i Svealand och 4.9 % i Norrland att de hade etablerade stammar av kronhjort på sin huvudsakliga jaktmark. För dovhjort var motsvarande siffror 11.4 % (Götaland), 12.4 % (Svealand) respektive 0.5 % (Norrland).

I norra delen av landet har utbildning av företrädare för 15 kronhjortsskötselområden genomförts under året. Dessutom har en temakväll om kronhjort med 60 deltagare genomförts. Information om bildande av kronhjortsskötselområden har funnits i Svensk Jakt Nyheter och på hemsidan. I mellersta Sverige har två endagsutbildningar om dovhjortsförvaltning genomförts med 19 deltagare. Dessutom har totalt 161 åhörare deltagit vid informationsträffar. I södra Sverige har enstaka föredrag om kronförvaltning hållits. Förbundet deltar i länsstyrelsens krongrupp i Skåne och medverkar vid den årliga krondagen på Övedskloster.

FOTO: OSCAR LINDWALL

Informationskvällar, kurser, seminarium... Vildsvinen och dess förvaltning engagerar.

Minskade skadeskjutningar, särskilt björn och varg

Förbundet har under året intensifierat arbetet med ökat tränings-
skytte. Övningsskyttet på traditionella skjutbanor har stöttats genom
att ett stort antal skytteinstruktörer utbildats i förbundets regi.

Ett samarbete med de befintliga skyttebiograferna har etablerats.
I dagsläget finns fem skyttebiografer och där beräknas cirka två
miljoner övningsskott avlossas under 2014. Förbundet bistår även
med rådgivning för ett flertal planerade skyttebiografer. Under året
har förbundets skyttereglemente förändrats så att möjligheterna att
avlägga de av förbundet framtagna skytteproven, till exempel älg-
baneskyttet och björnpasset, nu finns på samtliga skyttebiografer.

Då endast tre vargar sköts under beståndsreglerande jakt 2013 är det
svårt att belägga någon trend vad gäller skadeskjutningar. Förbundet
har under året tagit fram nya skyttefigurer för varg och björn samt
inlett ett samarbete med ägare av mobila skjutbanor som på kort
varsel kan anordna ett övningstillfälle för till exempel en snabbt
beslutad skydds jakt.

Antalet avlagda björnpass fortsätter att öka och intresset är fortsatt
stort över hela landet. Den riktade satsningen på minskade skade-
skjutningar vid björnjakt, som initierades i allmänna uppdraget
2008, har nu gett bra genomslag och 2013 återfanns drygt 97 % av
de påskjutna björnarna. Denna nivå på skadeskjutningar är helt
jämförbar med nivån för jakt på klövvilt i Norden. Förbundet har
sedan 2008 jobbat med att utveckla eftersöksekipage för björn samt
informerat och utbildat i björnjakt. Jägarna har utvecklat sin jakt,
använder generellt ett bättre hundmaterial och kunskapen om svår-
igheterna vid björnjakten har slagit igenom på kort tid.

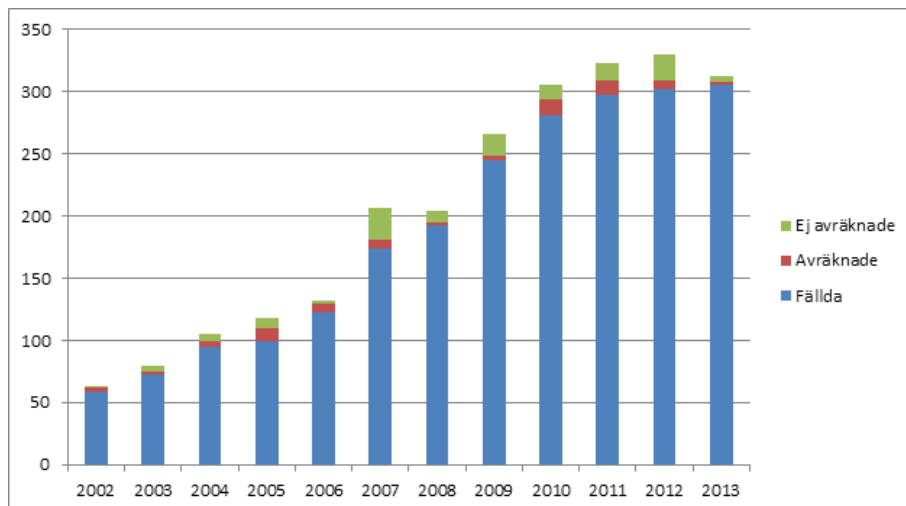

FOTO: KENNETH JOHANSSON

2013 återfanns drygt
97 procent av de
påskjutna björnarna.
Diagrammet visar
fällda björnar med
tillägg av påskjutna
och hur det avlöpt.
Källa: SVA

PRAKTISK JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

Illegal jakt

Förbundet har under året arbetat lokalt med att samordna jägare och markägare för övervakning i områden där tecken på illegal jakt funnits. Detta har lett till en handfull gripanden av misstänkta tjuvjägare, bland annat i Sörmland och Skåne, vilket är en svagt ökande trend. I takt med stigande efterfrågan på viltkött har den organiserade illegala jakten troligen ökat. Särskilt större gårdar i Mälardalen och Skåne beskriver en ökad illegal jakt på främst dovhjort. Denna typ av illegal jakt har vid ett flertal uppdagade fall bedrivits i organiserad form vilket ytterligare försvårar motverkandet.

Illegal jakt på stora rovdjur är fortfarande mycket begränsad till några få kända fall. Förbundet har under året jobbat hårt, vid bland annat möten och informationsträffar, med att motverka illegal jakt i allmänhet och på stora rovdjur i synnerhet. Trots intensifierade ansträngningar att motverka illegal jakt på stora rovdjur uppfattar förbundet att attityderna snabbt förändras mot en mer tillåtande attityd hos såväl jägare som landsbygdsbefolkning. Utvecklingen har ett klart samband med vargförvaltningen och är oroande. Förbundet har därför inlett samarbete med SLU för att på ett mer formaliserat sätt följa och kartlägga attitydförändringarna till illegal jakt.

Under 2013 har Jägareförbundet också förekommit i riksmedia som Svenska Dagbladet och Expressen angående illegal jakt.

Bly i ammunition

Under de senaste åren har flera utländska studier visat på förekomst av blyrester från ammunition i viltkött och förhöjda blodblyhalter hos konsumenter av viltkött. För förbundet är viltköttets status som värdefull resurs och nyttigt livsmedel av central betydelse. Skulle det finnas negativa hälsomässiga effekter är det dessutom sannolikt jägarna och deras familjer som utgör en eventuell riskgrupp.

Under 2011 tog Jägareförbundet initiativ till ett samarbete med Livsmedelsverket (SLV) och Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) för att förbättra kunskapen när det gäller förekomsten av blyrester från ammunition i viltkött och tänkbara effekter på folkhälsan. Det utmynnade i en gemensam undersökning för att fastställa om resultaten från utländska studier även gäller svenska förhållanden.

En första undersökning visade att det förekom blyfragment och förhöjda blyhalter i älgfärs från jägarkårens frysboxar och i färs köpt

FOTO: KENNETH JOHANSSON

I takt med stigande efterfrågan på viltkött har den organiserade illegala jakten troligen ökat. Särskilt större gårdar i Mälardalen och Skåne beskriver en ökad illegal jakt på främst dovhjort.

över disk. Resultaten föranledde SLV att komma med begränsande råd för konsumtion av viltkött. Samtidigt reviderade förbundet rekommendationerna för val av ammunition, köttantering och hantering av slaktrester.

Livsmedelsverkets rutinundersökning Riksmaten som publicerades 2013 visade på förhöjda blodblyhalter för konsumenter av viltkött. I den undersökningen ställdes dock inga frågor om andra källor till exponering för ammunitionsbly, som exempelvis skytte eller handladdning. Därför inleddes ett samarbete mellan förbundet och SLV för att kunna kontrollera för dessa effekter.

Under 2013 utfördes en enkät, samtidigt som blodprover togs från jägarfamiljer. Analyserna av materialet kommer att vara klara under våren 2014 och SLV räknar med att publicera riskvärdering och riskhantering innan sommaren. Därefter vidtar arbetet att kommunicera resultaten.

Under 2012 inleddes gemensamma uppföljande studier av förbundet, SLV och SVA för att fastställa vilken hantering som krävs för att minimera risken att blyfragment finns kvar i viltkött, eller sprids i naturen genom räntor eller slaktavfall. Dessa studier är pågående.

De preliminära resultaten av röntgenanalyser av hur fragment sprider sig i skjutet vilt har just införlivats i förbundets rådgivning och nya utbildningar i köttantering och för viltundersökare. Analys av blyhalterna i köttet återstår, men kommer vara klart till sommaren 2014. Studien beräknas vara avslutad och resultaten kommer att ha kommunicerats inför jaktsäsongen 2014/2015.

Förbundet har under 2013 fört en aktiv dialog med svenska myndigheter som Naturvårdsverket och KEMI, samt ammunitionsindustrin och vapenhandlarbranschen för att öka kunskapen om potentiella effekter av ammunitionsbly och behov av åtgärder och produktutveckling. Förbundet har även fört motsvarande dialog med flera utländska jägarorganisationer och tagit en aktiv roll inom arbetet med ammunitionsbly inom den europeiska jägarfederationen FACE. Förbundet bistår samtidigt regelmässigt skyttesammanslutningar med råd om hur man undviker att bly sprids från skjutbanor.

Förbundet har gått ut med information via hemsidan och Svensk Jakt vid tre tillfällen under året, samt även debatterat frågan på internetforumen Jaktsidan och Robsoft. Förbundet har sammanfattat kunskapsläget om miljö- och hälsoeffekter av bly i ammunition på: <http://jagareforbundet.se/jakten/kotthantering/>

FOTO: MALOU KJELLSSON

Utländska studier som visat på förekomst av blyrester från ammunition i viltkött och förhöjda blodblyhalter hos konsumenter av viltkött har föranlett ett flertal studier av Jägareförbundet i samarbete med SLV och SVA.

1.3 VILTÖVERVAKNING

Mål

- Kunskapen om det svenska jaktbara viltets tillstånd och utveckling är god.
- Främmande viltarter uppmärksammas tidigt.
- En heltäckande avskjutningsstatistik finns för samtliga jaktbara viltarter.

Återrapporteringskrav

- Redovisa avskjutningsstatistik årligen för allt jaktbart vilt, samt uppge hur denna statistik har kvalitetssäkrats.
- Ge förslag på hur lokal och regional övervakning av vildsvinsförekomst kan ske.
- Redovisa förbundets uppskattningar av vilttäthet för samtliga jaktbara arter.
- I korthet beskriva de jaktbara stammarnas utveckling.

Avskjutningsstatistik

Arealen från dem som rapporterar sin avskjutningsstatistik för jaktåret 20012/2013 har ökat något jämfört med tidigare år. Hur stor andel av den totala jaktmarksarealen som rapporterna omfattar är svårare att säga då det inte finns något register över vem som jagar på vilka områden.

Den valda insamlingsmetoden möjliggör en hög geografisk upplösning. Rapportering sker enligt förbundets jaktvårdskretsar sedan 1996, vilket huvudsakligen motsvaras av landets kommuner. Metoden har använts i Sverige sedan 1939. Den kompletteras med en enkätundersökning till jaktkortslösare sedan år 2000.

Kvalitetssäkringen av data genomförs i flera led. Jaktområdena lägger själva in rapporterna, oftast av en jaktledare som ansvarar och bokför detta under jaktåret, och sedan ska rapporteringen följas upp av ansvarig i jaktvårdskretsen, jaktvårdskonsulenten i respektive län samt en slutlig genomgång nationellt. En viktig funktion i kvalitetsarbetet är extern granskning och huvudsakligen sker den genom publicering i vetenskapliga artiklar, examensarbeten och rapporter.

FOTO: THOMAS OHLSSON

Övervakning av vildsvinsförekomst är ett område som Jägareförbundet arbetat med under året.

Tillgångsstatistik

För att skatta ett absolut mått eller index på tätheten av olika viltarter finns bara ett begränsat urval av metoder att använda. Spillningsinventering används för bland annat klövvilt men även tillsammans med fångst-återfångstmetodik som bygger på individidentifiering (till exempel björnar och DNA ifrån insamlad spillning).

Förbundet har under flera år arbetat för att införa spillningsinventering av älg och rådjur i klövviltsförvaltningen. Förbundet har även deltagit tillsammans med Sveriges Lantbruksuniversitet (Fortlöpande miljöanalys, FOMA) i utvecklingen av en förbättrad metodik, bland annat när det gäller antal provtytor.

Tillsammans med jägarna genomfördes spillningsinventering av älg, och i många fall även rådjur, på nästan 4 900 000 hektar i mellersta Sverige (inkluderat Gotland) under 2013. Det motsvarar 40 procent av den totala arealen i området. Tillämpningen av metoden är på frammarsch även i södra Sverige och intresset bland jaktlagen ökar.

Övervakning av vildsvinsförekomst

Förbundet har under året, inom ramen för "Fokusprojekt vildsvin", gjort en genomgripande sökning i all tillgänglig vetenskaplig litteratur efter etablerade och fungerande metoder för regional och lokal övervakning av vildsvin. I samarbete med SLU har också ett antal metoder för övervakning testats och utvärderats.

Tyvärr finns idag ingen etablerad och kostnadseffektiv metod att direkt tillämpa. Förbundet kommer därför att under 2014 etablera en subjektiv lokal rådgivning vad gäller avskjutning och utfodring, "Vildsvinsbarometern". Utifrån avskjutning, klimatdata, trafikolycksstatistik, trikinprover och övriga datakällor planerar vi att regelbundet uppdatera rådgivningen till jägare och markägare hur vildsvinsstammen sannolikt utvecklas i området.

Vidare bygger vi under 2014 om Viltdata.se så att biologiska data kan rapporteras även för annat vilt än älg. Möjligheten finns då också att samla samt registrera obs av andra arter. Förbundet bedömer dock att en sådan kräver omfattande kvalitetssäkring samt utvärdering innan den kan användas som etablerad övervakningsmetod.

FOTO: KENNETH JOHANSSON

Björnspillning på väg. Spillningsinventering används för klövvilt som älg och rådjur men också på till exempel björn.

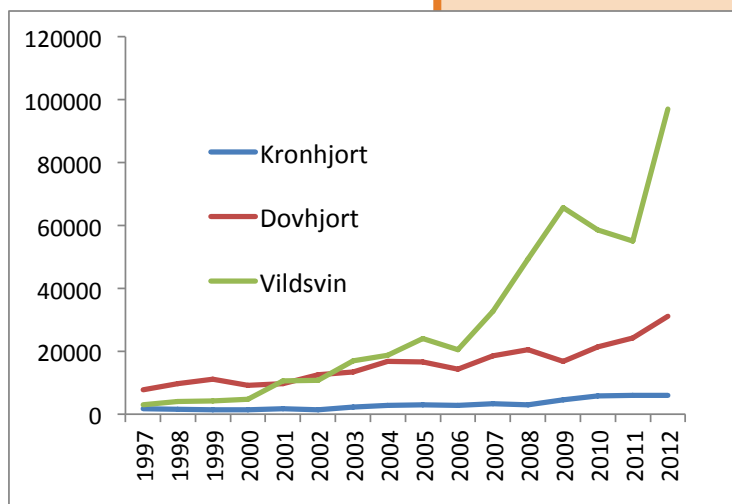
VILTÖVERVAKNING

Avskjutning dov, kron och vildsvin

För jaktåret 2012/2013 ökade avskjutningen av dovhjort och vildsvin (se figur) kraftigt medan älg, rådjur och kronhjort legat på motsvarande nivåer som föregående år. Vildsvinsavskjutningens ökning kan till största delen kopplas till gynnsamma förutsättningar för jakt under den gångna vintern.

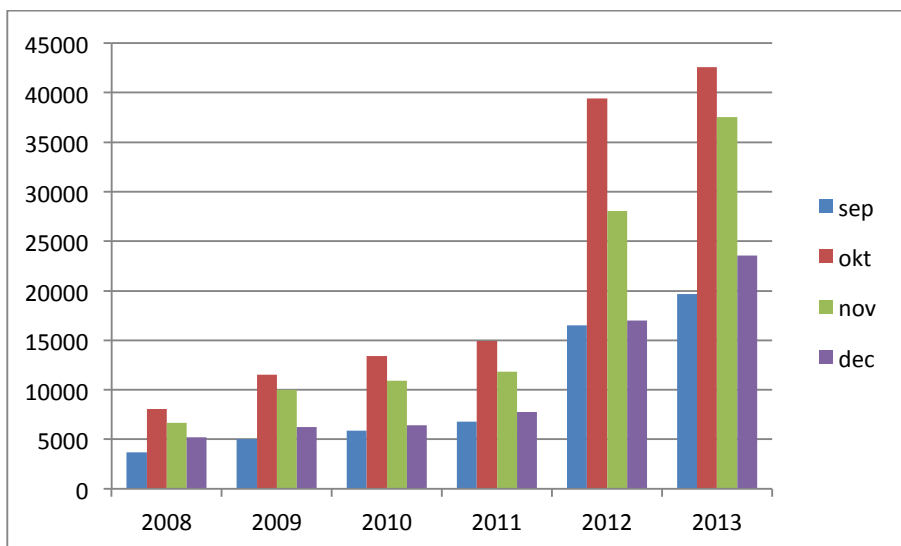
Vildsvinens spridning

Vildsvinen fortsätter att sprida sig i huvudsakligen västerut ifrån de områden i södra och östra Sverige som har etablerade populationer. Om tio år så är prognosen att vi har etablerade populationer i hela Götaland och i de södra delarna av Svealand.

Avskjutningsstatistik för kronhjort, dovhjort och vildsvin sedan 1997. Kartan visar den nuvarande utbredningen av vildsvin och den förväntade utbredningen om tio år, där gränsen för etablerad population av vildsvin följer den röda linjen.

FOTO: THOMAS OHLSSON

Unika besök på viltdata.se under september-december 2008 till 2013.

Viltdata.se

Viltdata.se är en neutral webbplats för utbyte av information om de jaktbara viltstammarnas tillstånd och utveckling. Tusentals jaktlag från alla delar av Sverige förser systemet med uppgifter, dels från älgjakten och dels från jakten på övriga viltarter. Sammanställningar av jaktlagens uppgifter blir omedelbart nåbara från portalen.

På portalens nyhetsplats rapporteras också löpande vad som händer på viltövervakningens område. Sammantaget fungerar viltdata.se som en neutral informationskanal gentemot den breda allmänheten. En större översyn kommer att ske under 2014 där övrigt klövvilt och småviltet ska integreras bättre med älgdelen och redovisningen av statistik ska förbättras.

Användningen av portalen viltdata.se

Användningen av portalen viltdata.se har sedan starten i augusti 2007 ökat för varje år. Under 2013 ökade antalet unika besök med 22 procent, jämfört med året innan. Flest besök sker under oktober och november, då rapporteringen från älgjakten är intensivast. Minst besök sker under högsommaren.

Publikationer med data ifrån viltövervakningen

- Eriksson, A & Junuzovic, M. 2013. Unintentional firearm hunting deaths in Sweden. *Forensic Science International*, 216 1-3: 12-18
- Wikenros C, Sand H, Ahlqvist P & Liberg O. 2013. Biomass Flow and Scavengers Use of Carcasses after Recolonization of an Apex Predator. *PLoS ONE* 8(10): e77373
- Dalby L, Söderquist P, Kjær Christensen T, Clausen P, Einarsson A, Elmberg J, Fox A D, Holmqvist N, Langendoen T, Lehtikainen A, Lindström Å, Lorentsen S-H, Nilsson L, Pörysä H, Rintala J, Þórir Sigfússon A, Svenning J-C. 2013. Status of the Nordic Mallard in a changing world. *Ornis Fennica*. 90: 2-15

VILTÖVERVAKNING

Beräknad avskjutning

Beräknad avskjutning jaktåret 2012/2013. Rapporterad areal är 9 685 000 hektar (fjälljaktområdet ej inkluderat), vilket är en ökning med två procent. Data inkluderar uppgifter ifrån länsstyrelserna (älg och fjälljakten) och SVA.

FOTO SKJUTEN DOV: SARAH NORDLINDER

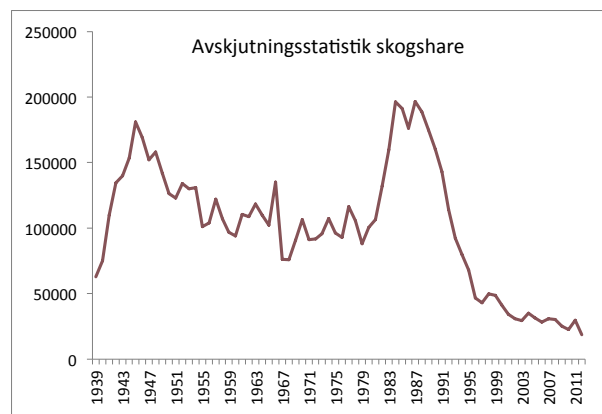
FOTO EJDER: KENNETH JOHANSSON

FOTO KAJA: NIKLAS LILJEBÄCK

Art	Avskjutning 2012/2013	Jämfört med 2011/2012
Alfågel	40	-20 %
Bisam	200	-56 %
Björktrast	1 900	21 %
Björn	302	1 %
Bläsand	1 100	-27 %
Bläsgås	600	100 %
Bäver	7 300	-12 %
Dalripa	24 100	-47 %
Dovhjort	31 000	28 %
Ejder	1 800	-42 %
Fasan	23 800	0 %
Fiskmås	6 900	-39 %
Fjällripa	6 600	-19 %
Fälthare	30 100	3 %
Grågås	23 100	-3 %
Gråtrut	3 900	-10 %
Gräsand	113 200	11 %
Grävling	27 500	1 %
Havstrut	600	-41 %
Iller	2 400	-17 %
Järpe	7 600	-36 %
Kaja	57 600	13 %
Kanadagås	31 500	26 %
Knipa	7 000	-29 %
Kricka	5 900	-30 %
Kronhjort	6 000	1 %

Art	Avskjutning 2012/2013	Jämfört med 2011/2012
Kråka	71 100	-5 %
Lo	101	13 %
Mink	7 600	-18 %
Morkulla	1 200	-25 %
Mård	12 100	18 %
Mårdhund	170	79 %
Mufflon	500	92 %
Nötskrika	29 700	9 %
Orre	19 700	-39 %
Rapphöna	4 200	9 %
Ringduva	74 800	-6 %
Rådjur	96 400	2 %
Råka	6 700	-18 %
Räv	72 400	-7 %
Sjööorre	140	-45 %
Skata	43 800	-10 %
Skogshare	18 600	-37 %
Storskrake	1 000	-74 %
Småskrake	250	20 %
Stadsduva	10 300	5 %
Storskarv	6 700	31 %
Sädgås	1 600	-48 %
Tjäder	16 500	-47 %
Vigg	1 800	-34 %
Vildkanin	8 300	12 %
Vildsvin	97 300	77 %
Älg	95 937	-4 %

Skogshare

Skogsharen försätter att minska och avskjutningen nådde sin lägsta nivå sedan 1939 med 18 600 fällda individer.

FOTO: GÖRAN EKSTRÖM

Jägarförbundet har under året studerat olika faktorer som skulle kunna vara orsaken till nedgången i populationen och de huvudsakliga faktorerna är troligen konkurrens ifrån fälthare och klövvilt, predation ifrån rödräv och rovfåglar samt förändringar i klimat med mildare vintrar. Trenden i nedgången förstärks troligen också av att jakttrycket minskar vilket återspeglas i en nedåtgående trend i antalet registrerade hundar lämpliga för jakt på hare.

Se även examensarbete av Alexander Winger, The apparent population crash in heath hares *Lepus timidus sylvaticus* of southern Sweden - Do complex ecological processes leave detectable fingerprints in long-term hunting bag records?, SLU 2014.

VILTÖVERVAKNING

Viltstammarnas status i södra Sverige

I Blekinge tenderar kronviltet att öka medan vildsvinen minskat något. I Skåne förekommer vildsvin i stort sett i hela länet och trenden varierar mellan olika delar av länet.

Rådjurstammen minskar i Skåne. Både rödräv och dovhjorten både ökar i antal och utbredning. Kronviltet sprider sig utanför kronhjortsområden i Skåne medan älgstammen har legat relativt jämnt senaste åren. Det är mycket gott om gäss och en ökande stam, framförallt av grå-, kanada- och vitkindad gås. Sädgås förekommer också men skador på lantbruket orsakas främst av de tre förstnämnda. Fältviltet minskar överlag i länet.

I Halland ökar kronhjortsstammen i hela länet med spridning från de befintliga populationerna. Även vildsvinen och dovhjorten ökar. Älgstammen anses vara för hög på flera platser med risk för att skador på skog ska bli oacceptabla. Småviltsavskjutningen ligger på en relativt konstant nivå.

I Västra Götaland är det stor kontrast mellan platser där hjortarna är etablerade eller inte finns alls. I såväl södra delen som i norra sker dock en mindre ökning av såväl dov- som kronhjort. Som tidigare förutspåts ökar vildsvinen sitt utbredningsområde inom länet och även antalsmässigt där de redan är etablerade. Både jägarna och markägarna är medvetna om ökningen som sker.

Älgstammen i Västra Götaland är någorlunda konstant men det finns behov av att förbättra kvalitén rent generellt. Rådjursstammen minskar i områden där lodjuren nu uppträder mer frekvent. Fältfågel minskar och framförallt i norra delen av länet är förekomsten mycket låg. Avskjutningen av räv minskar vilket tyder på mindre population. Däremot noteras en svag ökning av skogsfågelpopulationerna i framförallt norra delen av länet. Gässen ökar i hela länet och då framförallt grågässen.

I Kalmar län minskar antalet älgar medan kronhjort, dovhjort och rådjur ökar något. Vildsvinen har minskat vilket också kan ses i antalet trafikolyckor 2013.

I Jönköpings län är älgutgången något lägre med vikande slaktvikter under året. Antalet vildsvin har minskat kraftigt, de har sent födda kultingar och fler stora gyttor som inte haft kultingar. Kron- och dovhjortspopulationerna ökar sakta medan rådjursstammen varierar över länet.

FOTO: GÖRAN EKSTRÖM

FOTO: HANS RING

I Skåne ökar både räv och dov i antal och utbredning.

Det har förekommit flera besök av varg i Jönköpings län och lite ökning i antalet lodjur. Skogsfågelpopulationerna ökar något och gåspopulationerna ökar kraftigt, främst grågässen.

Älg tillgången i Kronobergs län har generellt minskat och något lägre slaktvikter har konstaterats. Vildsvinsstammen har minskat kraftigt med sent födda kultingar och fler stora gyltor som inte fått kultingar. Kron- och dovhjortspopulationerna ökar sakta medan rådjursstammen varierar över länet. Rävskabben har åter fått fäste på flera håll i länet och minken har minskat kraftigt under senare år. Harstammen varierar kraftigt mellan olika områden. Lodjursstammen är relativt konstant med 1-2 föryngringar. Liksom i andra län ökar antalet grågäss. Även skogshönsen har en försiktigt positiv trend.

I Östergötland minskar älgstammen och reproduktionen har blivit lägre. Antalet kron- och dovhjort ökar och sprider sig inom länet. Rådjursstammen har ökat något och vildsvinsstammen har minskat från föregående års nivå och många kullar har varit sent födda.

Viltstammarnas status i mellersta Sverige

Rovdjurens påverkan blir större och mer påtaglig över hela Mellan-sverige. När det gäller älgen har det under tidigare år visat på en svagt ökande trend som nu verkar ha vänt ner, alternativt stabiliserat sig, beroende på vilket län vi tittar på.

I framförallt Örebro och Västmanland är älgstammen på nedåtgående. I områden med vargrevir så minskar generellt älgpopulationen även om det på vissa platser har lett till att älgstammen har ökat på grund av svårigheten att jaga med löshund.

För älgstammens i Södermanland så ser det tidigare ganska stabila läget ut att vända till en nedåtgående trend. Dessutom uppvisar älgstammen minskande slaktvikter och reproduktion.

När det gäller rådjuren för stora delar av mellersta Sverige har avskjutningssiffrorna stabiliserat sig på mycket låga nivåer. Det är samma mönster som pågått under hela 2000-talet. Lodjurens utbredning söder och öster ut leder till att rådjursstammen går i botten i fler och fler områden. På flera håll finns nu täta stammar av lodjur i vargrevir vilket gör att situationen för rådjursstammen på många håll ser mycket mörk ut. Gotland sticker ut med en ökande rådjursstam, vilket är att vänta eftersom rådjuren där fortfarande befinner sig i en etableringsfas.

FOTO: ROLAND SVENSSON

FOTO: KENNETH JOHANSSON

Lodjurens utbredning i mellersta Sverige har lett till att rådjursstammen gått i botten i allt fler områden.

VILTÖVERVAKNING

Dovhjortspopulationerna visar inga större förändringar i utbredning och skillnaden mellan områden ligger i populationstätheten där de redan finns etablerade. Kronhjorten har under senare år visat på en svagt ökande trend som fortsätter över hela området även om det går långsamt och skillnaderna inte är så stora mellan år.

Vildsvinsstammen som tidigare år minskade efter ett par hårda vintrar har nu över hela området stabiliserat sig. Våren 2013 var dålig för vildsvinens föryngring. Kyla och fukt gjorde att många kullar med stor sannolikhet dog. Detta ledde i sin tur till ett generellt sett ganska dåligt föryngringsår. Många suggor brunstade om och en hel del kullar föddes under hösten istället. Trots detta kan många av dessa vildsvin klara vintern då hösten och inledningen på vintern 2013-2014 varit mycket mild. Avskjutningssiffrorna för 2012-2013 visade en klar ökning från tidigare år och i och med den kraftiga avskjutningen samt den dåliga föryngringen (som leder till att det är en stor andel vuxna djur i avskjutningen) så blir det antagligen en minskning i avskjutningen för 2013-2014.

Viltstammarnas status norra Sverige

Älgstammen visar generellt en minskande trend i samtliga län utom i Jämtland där stammen är stabil eller ökande. Stammen är ojämnt fördelad inom samtliga län och består till stor del av unga djur med påföljande låg reproduktion.

Kronhjort förekommer i fasta stammar i samtliga län utom Norrbotten där det enbart förekommer enstaka djur. Dovhjort finns i en stabil stam vid Nordmaling, sydöstra delen av Västerbotten.

Rådjursstammarna är stabila i alla län förutom Jämtland och Väster-norrland där de under en lång tid ökat i antal. Under 2013 fälldes ett vildsvin i Härjedalens kommun.

Harstammen har minskat medan bäverpopulationen är fortsatt stark i samtliga län. Skogshönsen minskade i samtliga län under 2012. Det rapporterades om mycket dålig föryngring med få och små kullar från flera områden.

Kanadagässen ökar stadigt i Norr - och Västerbotten. I Jämtland håller sig populationen på en jämn nivå samtidigt som den minskat något i Västernorrland de senaste åren. Från Norrbotten rapporte-ras att grågässen ökar men flyttar allt tidigare och blir därför svårare

FOTO: HANS RING

FOTO: OSCAR LINDVALL

Bäverpopulationen är stark i samtliga län i norrra Sverige. Skogshönsen minskade dock under 2012.

att beskatta utifrån nuvarande jakttid. Under 2012 minskade avskjutningen av gräsand i Norr- och Västerbotten samtidigt som den fortsatt ökar i Jämtland. I Västernorrland är populationen stabil.

Kråkfågel har ökat i Jämtland och Västernorrland under en längre tid. I Norr- och Västerbotten förekommer stabila stammar av kråkfågel med undantag för korpen som ökat i Norrbotten. När det gäller måsfågel så är stammarna stabila i Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland och ökande i Jämtland.

Från Norr- och Västerbotten rapporteras om ökande stammar av skarv. Från Norrbotten rapporteras även om kraftigt ökande stammar av sångsvan vilket leder till problem för flera lantbrukare.

Björnstammen är fortsatt stark i hela området och i samtliga län ligger stammen inom eller över förvaltningsintervallet. I Jämtland tyder de senaste årens björns på en minskning av stammen samtidigt som den håller sig på en jämn nivå i de övriga länen.

Lodjurstammen har minskat i samtliga län utom Norrbotten om man ser till antalet föryngringar. Alla län utom Jämtland ligger dock inom eller över det förvaltningsintervall som är satt för stammen.

Varg förekommer allt mer ofta inom området och framförallt i Jämtland och Västernorrland. I Jämtland finns ett revir på gränsen till Dalarna där det skett föryngring och i övriga länet har flera singelvargar förekommit. I Västernorrland rör det sig om ett revirmarkerande par i den norra delen av länet samt en del singelvargar på gränsen mot Gävleborg. I övriga län förekommer vargen endast sporadiskt.

Räven har gynnats av de senaste årens stora tillgång på smågnagare och detta avspeglar sig i de senaste tre årens höga avskjutningsnivå. Även bland de övriga små rovdjursarterna syns denna ökning. Enda undantaget är minken som minskat de senaste åren. Populationen verkar dock ha minskat något i samtliga län jämfört med året innan. Detta beror mest troligt på den krasch smågnagarpopulationen utsattes för under 2011.

FOTO: KENNETH JOHANSSON

FOTO: NIKLAS LILJEBÄCK

Ökande stammar av skarv rapporteras i både Västerbotten och i Norrbotten. I Norrbotten har också ökande stammar av sångsvan ställt till med problem.

1.4 ÄLGFÖRVALTNING

Mål

- En med avseende på ålder och kön väl sammansatt älgstam i balans med betestillgången och rovdjursförekomsten har uppnåtts genom att älgförvaltningsarbetet stöds och samordnas strategiskt och operativt på lokal nivå.

Återrapportering

Jägareförbundet ska redovisa:

- Vilka åtgärder som förbundet vidtagit i fråga om att stödja älgförvaltningsgruppernas arbete på lokal nivå.
- Hur förbundet har arbetat i syfte att stärka den frivilliga jakt-samverkan inom älgskötselområdena.

Stöd till älgförvaltningsgrupper

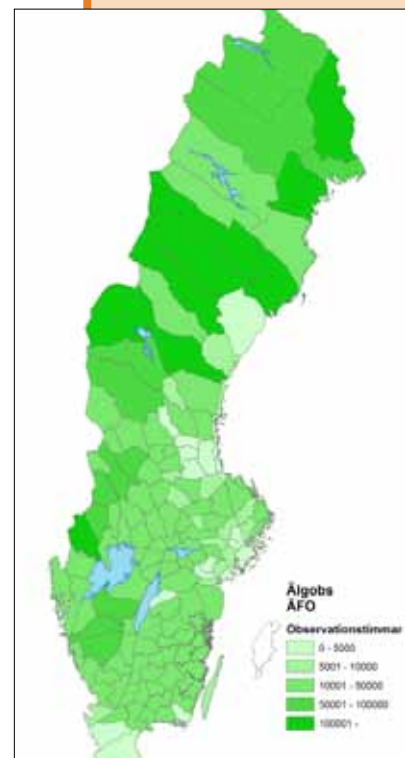
Jägareförbundets personal rapporterar att de använt 9 652 timmar och mött 3 448 personer vid information och utbildning i förvaltningsfrågor.

För arbetet i ÄFG är det nödvändigt att det finns tillgång till relevanta data på rätt nivå och av rätt kvalitet. Systematiska jägarobservationer under älgjaktens första del (älgobs) utgör ett sådant underlag, och har av Sveriges Lantbruksuniversitet identifierats som en av de basinventeringar som rutinmässigt bör användas i älgförvaltningen.

Älgobsen som insamlas i förbundets regi kvalitetssäkras, lagras och presenteras i datasystemet viltdata. Under jaktåret 2012/13 omfattade älgobsen totalt 4.6 miljoner observationstimmar, och den nedre gränsen 5 000 observationstimmar nåddes i 125 (85 %) av landets 147 älgförvaltningsområden (ÄFO).

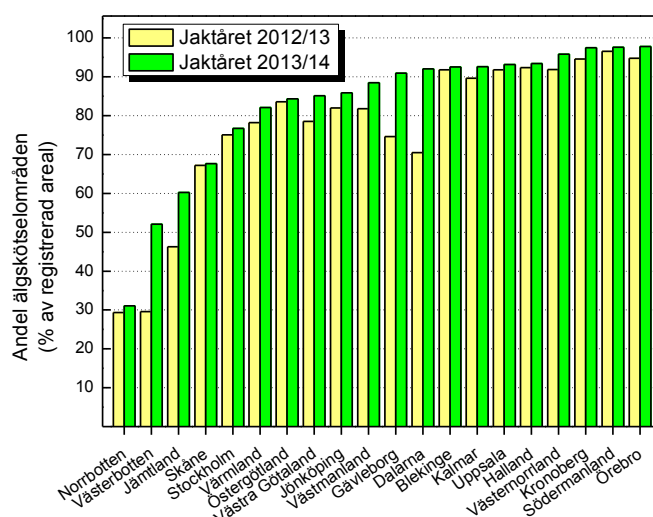
ÄFO:n med färre än 5 000 observationstimmar återfanns bland annat i Västernorrland, delar av Jämtland samt Gävleborg vilket beror på att jägarna i dessa områden huvudsakligen rapporterat älgobs i andra system.

Från och med jaktåret 2013/14 har viltdata utsetts till det nationella system där älgobs kvalitetssäkras och lagras vilket innebär att även andra datasystem överför älgobs till viltdata för samordnad presentation på länsstyrelsernas älgportal Älgdata. Detta medför en avsevärd förbättring av möjligheten för samtliga ÄFG att få tillgång till samordnade förvaltningsdata.

Älgobservations-timmar per ÄFO jaktåret 2012/13 i viltdata.

Under 2013 utvecklades ett databaserat beräkningsverktyg som hjälper förvaltare att ta fram avskjutningsförslag utifrån kunskap om aktuell älgstam och önskemål om framtida utveckling. Verktöget ägs gemensamt av Sveaskog, Svenska Jägareförbundet och Svensk Naturförvaltning. Tiltänkta användare är de som arbetar med att ta fram förvaltningsplaner för ÄFO och ÄSO. Med verktöget kan man ta fram alternativa avskjutningsförslag som kan tjäna som underlag i diskussioner kring förvaltningsplanen samt fastställande av densamma. Verktöget testas nu och utbildning för användare kommer att ske under året.

Frivillig jaksamverkan

Arbetet med att öka den frivilliga jaksamverkan inom älgskötselområden (ÄSO) har fortsatt under året. För utbildning av aktiva inom ÄSO har förbundet utnyttjat och vidareutvecklat den grundläggande ÄSO-utbildning som togs fram under 2012 och finns tillgänglig för alla via den internetbaserade utbildningsplattformen e-jakt. Totalt har cirka 400 företrädare genomgått hela eller delar av utbildningen under 2013. En mycket stor del av arbetet består av direkta kontakter med jägare och markägare, vid möten eller via e-post eller telefon. Totalt har förbundets konsulenter mött och informerat över 5 000 personer under året.

En analys baserad på länsstyrelsernas JAS-register (Jakt Administrativt System) per 2013-11-13 visar att det under jaktsäsongen 2013/14 fanns totalt 1 104 (2012/13: 953) ÄSO omfattande totalt 24.4 miljoner hektar (2012/13: 20.8). Detta motsvarar en ökning av antalet med 9 % och en ökning av arealen med 17 %. Älgskötselområdena har således både blivit fler och i genomsnitt större.

Andelen av den registrerade älgjaktarealen som utgörs av ÄSO har ökat i samtliga län. Störst ökning i relativa termer uppvisar Västerbotten (76 %), Dalarna och Jämtland (30 %) samt Gävleborg (22 %). I genomsnitt utgörs den registrerade älgjaktarealen till 83 % av ÄSO.

Förbundets strävan att främja frivillig samverkan fortgår, i några län är det nästan hela jaktarealen som organiseras i ÄSO och där samverkan nu vidgas till att omfatta samverkan mellan ÄSO. Vidare planerar förbundet att utnyttja ÄSO-strukturen för att främja samverkan runt andra arter, till exempel vildsvin och kronhjort.

Andel av länens registrerade älgjaktareal som utgörs av ÄSO jaktåren 2012/13 och 2013/14.

1.5 VILT OCH TRAFIK

Mål

- Minska lidandet för trafikskadat vilt genom att tillhandahålla kompetenta eftersöksekipage.

Återrapportering

- Förbrukade medel för att tillhandahålla uppdaterade listor med eftersöksekipage för trafikskadat vilt.
- Förbrukade medel för utbildning av eftersöksekipage.
- Hur förbundet har medverkat till en förbättrad organisation för eftersök av vilt som skadats av spårbunden trafik.

Verksamhetens utveckling

Under året har Svenska Jägareförbundets lokala och regionala samordnare arbetat vidare med att utveckla kompetensen inom NVR:s eftersöksorganisation. Målsättningen är fullgod hantering av uppdragen när det gäller säkerhet, uppklärande eftersök och återrapportering. Detta utvecklas positivt och organisationen finner alltmer sina former sedan starten 2010. Successivt kompletteras såväl bemanningen som eftersökskompetensen utifrån lokala behov. Detta kopplat till ambitionen att höja kvalitén genom såväl utbildning som optimerad uppdragsfrekvens inom organisationen. Som ett led i detta har antalet eftersöksjägare minskats på många håll och ligger nu på cirka 5 000 i landet. Totalt har förbundet förbrukat 1 183 514 kronor för att tillhandahålla uppdaterade listor med eftersöksekipage.

Under året har resurser särskilt satsats på säkerheten i eftersöksarbetet. Det har dels bestått i att höja kunskapsnivån på området, dels i att förse jägarna som utför uppdragen ytterligare utrustning som gynnar säkerheten.

I slutet på 2012 trädde nya föreskrifter för verksamheten i kraft. Därför präglades särskilt början av 2013 av att beskriva och förklara det nya regelverket för berörda i organisationen. Förbundets arbete med att uppnå en väl fungerande organisation för eftersök av vilt som skadats av spårbunden trafik tilltog i samband med ikraftträdandet av ovan nämnda regelverk. Detta eftersom det var först då den spårbundna trafiken omfattades av regelverket. Förbundets arbete har bestått i att informera om vikten av rätt utbildning och handlande vid eftersök utmed spårbunden trafik. Men även i att bidra till att lösa bristerna i Trafikverkets rutiner och ge förslag som kan minska viltets lidande.

FOTO MARTIN KÄLLBERG

Under verksamhetsåret 2013 har resurser satsats på säkerheten i eftersöksarbetet.

Förbundet har under året också följt upp och utvärderat informationen i NVR:s databas med två olika syften. Dels att bygga ny kunskap på området samt kvalitetssäkra ingående data. Detta arbete ledde både till identifiering av var organisationen har förbättringspotential och svar på hur internetrapporteringen och sammanställningar av data kan utvecklas positivt.

Utbildning

Förbundets största satsning under året, utöver ordinarie verksamhet, har varit att ta fram en ny eftersöksutbildning. Utbildningen behandlar allt som rör eftersök på klövvilt och rovdjur.

Utbildningen är tvådelad. Den första delen är nätbaserad, vilket ger fördelen av hög tillgänglighet. Den andra delen av utbildningen är praktiskt inriktad och anordnas av förbundets instruktörer över hela landet. Utbildningen lanserades under början av 2014. Totalt har förbundet förbrukat 1 626 320 kronor för utbildningen av eftersöksekipage.

Kommunikation

Den webb om vilt och trafik som under året funnits på förbundets hemsida har varit välbesökt. Dess syfte är att ge aktuell information till såväl allmänhet som NVR:s eftersöksjägare och kontaktpersoner.

I slutet på maj månad lanserade förbundet en informationsfilm om viltolyckor som visats över 10 000 gånger på internet. Denna films målgrupp är allmänheten och syftet är både att informera om hur viltolyckor kan undvikas och hur man ska agera om olyckan ändå är framme. Länk: <http://www.youtube.com/watch?v=-qp5w4vSOkw>

Under året har Jägareförbundet tillsammans med polismyndigheten varit väl representerat på informationsmöten för eftersöksjägare över hela landet. Förbundet har också försett medier över hela landet med information om viltolycksproblematiken. Även förbundets medlemstidningar har rapporterat om aktuella frågor.

Under året har förbundet i samverkan med övriga medlemsorganisationer i Viltolycksrådet arbetat fram informationsmaterial. Det har gällt allt från säkerhet vid avslut av eftersök till förebyggande insatser riktat mot allmänheten.

Informationsfilmen om viltolyckor som lanserades i maj har visats över 10 000 gånger på internet.

VILT OCH TRAFIK

Nationella Viltolycksrådet

Under året har förbundet medverkat i de workshops som NVR genomförde för att identifiera viltolyckornas främsta orsaker, de effektivaste åtgärderna mot dem samt hur ansvaret är fördelat vad gäller åtgärder.

Förbundet har under året, precis som tidigare, varit väl representerat på såväl regionala som nationella möten med Viltolycksrådet samt på NVR:s årliga seminarium.

Viltolyckor

Till polisen rapporterades drygt 46 000 viltolyckor på väg under 2013. I NVR:s databas registrerades under året cirka 900 viltolyckor med spårbundna fordon, men det faktiska antalet olyckor torde vara betydligt fler.

Under 2013 minskade antalet rapporterade vildsvinsolyckor i Sverige jämfört med året dessförinnan. Sett över några fler år syns en svag ökning av antalet olyckor med vildsvin på nationell nivå. Denna ökning är dock utspridd över en successivt större yta. Detta för att vildsvinen återetablerar sig över en större del av landet, vilket betyder att problemen med vildsvinsolyckor kan minska på lokal nivå samtidigt som antalet olyckor på nationell nivå ökar.

Även kron- och dovhjortstammarnas geografiska spridning avspeglas i högre antal rapporterade olyckor på nationell nivå.

Antalet rapporterade älg- respektive rådjursolyckor ligger under senare år på stabila nivåer och står fortfarande för den överväldigande majoriteten av alla viltolyckor.

FOTO: KENNETH JOHANSSON

2013 rapporterades drygt 46 000 olyckor med vilt på väg. I majoriteten av dessa är älg och rådjur inblandade.

**VILTOLYCKA
Ring SOS 112**

1.6 YRKESMÄSSIG UTBILDNING

Generella mål

- Kompetensen hos landets yrkesjägare är hög.
- Tillgången på utbildade yrkesjägare är i nivå med behovet.
- Utbildningen är objektiv och förmedlar därmed kunskap om jakten och viltvården i landet utifrån olika perspektiv.

Återrapportering

- Vilken utbildning som bedrivits under året i korthet.

FOTO: ANDERS BROBY

Utbildning och verksamhet

Under året har Sveriges Yrkesjägares Organisation (SYF) genomfört en utredning om framtidens viltmästare. Svenska Jägareförbundet har representerats av den ansvarige för den yrkesmässiga utbildningen. Utredningen har tagit hjälp av en referensgrupp där representanter från forskning, skogsbruk och jakt uttryckt sina synpunkter på innehåll i utbildningen för att vara intressanta för framtida anställning inom respektive bransch.

Under SYFs årsmöte genomfördes även en övning där alla fick redovisa och strukturera hur de ser på framtidens viltmästare. Övningen leddes av Jägareförbundet.

I mars hölls en utbildningsdag för handledare inom SYF. Två huvudpunkter fanns för dagen. Arbetsrätt och lagstiftning var den ena och den andra var information och redovisning av hur det så kallade elevprovet genomförs. Detta för att handledarna ska utbilda sina jaktelever på ett korrekt och bra sätt. Där informerades även om höjningen av antagningskrav som kommer att införas i och med kursen 2015. Denna höjning av antagningskraven syftar till att studenterna ska vara bättre förberedda på en teoretisk kursen på Öster Malma samt för att bättre kunna möta de ökade administrativa krav som ställs på en viltmästare i framtiden.

Även elevprov för de jaktelever som slutfört sitt första år genomfördes under våren.

I slutet av maj hölls en utbildning för jaktelever som genomfört sitt första år som jaktelev och som blivit godkända på elevprovet. Övningen varade i tre dagar där jakteleverna drillades ibland annat fågel- och växtkännedom. Dag tre genomfördes SYF:s årliga elevmöte på Öster Malma.

Viltmästarna 2012 framför slottet på Öster Malma. Förberedelser för kursen 2015 har påbörjats under året utifrån utvärderingar och önskemål om uppdatering av kursplaner.

Björn Sprängare
Förbundsordförande

Bo Sköld
Generalsekreterare

Martin Dagermark
Av årsstämman vald
auktoriserad revisor

Sören Larsson
Av årsstämman
vald revisor

Svenska Jägarförbundet, Öster Malma, 611 91 Nyköping